

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מוקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3;
 רביע – 4 ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.1 בראשית - ויצא

בראשית ויצא כט, יג: ויהי כשמע לכן את שמעו יעקב בן-אחיתו נגרך לקראתו ויחבק-לו וינושק-לו ויביאהו אל-ביתו ויספר ללכן את כל-הדברים האלה:

את-שמעו יעקב בן-אחיתו - הרב כי טוב ספר הפרשיות מביא מדרש על הפסק שהיו הרבה משמיעים ללכן על גבורת יעקב ועל שפע המים שהחל במקום עם בואו, אבל התעלם מכך עד שהודיעוהו שיעקב הוא בן-אחותו, שאז אמר כל הכבוד שלי הוא (של לבן) כי בן אחותי הוא.

את-שמעו יעקב בן-אחיתו - מונח לגרמיה (מונח פסק) מונח רביע, הפסק כאן בתפקיד של כעין כתוב סדור שנחלק, מידה י"א דרבי אלעזר בר' יוסי הגלילי, קריאה עם פסק משמעותה התעלמות לבן ממה שמעו, עד שע"פ קריאה ללא פסק משמעותה שתאוות הכבוד הניעה אותו כי יעקב בן-אחותו ועל כך כולם יכבדוהו.

בראשית ויצא כט:

[יח] ויאתהב יעקב את-רחל ויאמר אעבדה שבע שנים ברחל בתך הקטנה:

[יט] ויאמר לכן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמך:

[כ] ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו פנים אחדים באהבתו אתה:

[כא] ויאמר יעקב אל-לכן הבה את-אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליך:

בבלי קידושין סבב, טג, א סוגיית שכירות משתלמת בסוף לעומת שכירות המשתלמת בכל רגע של שווי פרוטה, וכאשר לא שולמה באותו רגע הריהי כמלוה בידי בעל הבית. התורה מדגימה את שני המצבים כדלהלן:

(טז, ז) ויאמר (יעקב) ... אעבדה שבע שנים - פשטא מונח זקף קטן, ברחל בתך הקטנה - מרכא טפחא סלוק. יעקב השכיר או

האומן מקבל על עצמו עבודה של שבע שנים, שכירות המשתלמת בסוף בסיום העבודה במלוואה. אם ישלימה שכרו יהיה קבלת רחל (במקום כסף), אם לא ישלימה שכרו אפס.

(טז, ז) ויעבד יעקב ברחל - דרגא תביר טפחא, שבע שנים - מונח אתנח. קבוצת פרטים קשורים לענין מסוים שעל כל אחד חל הענין

או ההלכה ו/או מצטרפים ביחד, קבוצת הפרטים הם כל רגע עבודה לא היה בו שוה פרוטה וכאשר מצטבר לשווי פרוטה על בעל הבית לשלמה מיד, וכאשר לא שולמה מיד, הריהי כמלוה בידי בעל הבית, כאן לבן צובר מלוה של שבע שנים.

אפשר כי יעקב מלכתחילה קבע כי השכירות תשתלם בסוף עבודתו כדי שלא יהיה מצב של מלוה בידי לבן שבו אי אפשר לקדש (בבלי קידושין 1).

אבל לבן החליף תנאי העבודה ועשה זאת למלוה, וטען שיעקב אינו יכול לקדש במלוה, לכך ענה יעקב (טז, ז) (באחד מפירושי אור החיים) שרחל כבר קנואה לו בדין לוקח עבדים וקרקעות במלוה כדעת הרמב"ם (אור החיים). לפי זה יעקב צריך לשחרר את רחל קודם שכונסה, כדי שתהיה אשה יהודית ולא שפחה נוכרית.

בראשית ויצא ליג: ותאמר לאה באשתי כי אשרוני בנות בלידת אשר הבן השני של זלפה ותקרא את-שמו אשר:

באשתי – בשם ר' אליהו שגב: הלכה בנוטריקון א'מן י'אה ש'מיה ר'בא בקול, מתואם עם העובדה כי מ-527 מופעי זקא-גדול (ב-491 פסוקים בתורה) 179 מהם (המופיעים ב-175 פסוקים) מטעמים את השורש אמר, היינו 33.97%. קשר לבטוי בפה.

לאה באשתי – זקא-קטן זקא-גדול, עולה תקע"ו גי' המלים לאה באשתי עולה לו"י באש"ר וגם 513 + 36 = 549 הפרש מתקע"ו 549 – 576 = 27 עולה ז"כ, כגון שמן ז"ך,

בבני אשר נאמר במדבר פנחס כו,מד:

בני אשר למשפחתם לימנה משפחת לישי' משפחת הישני לבריעה משפחת הבריעי:

הימנה לישי' גי' 110 + 356 = 466 עולה סו"ת, אוצר הגי' של הרב ר"י פאלוך זצ"ל גימטריית סו"ת היא גי' ר"ת מ'אשר ש'מנה לחמו ו'הוא יתן מ'עדני מ'לך: ס

הפרש מתקע"ו 466 - 576 = 110 עולה כ"צ – כהן צדק, לאה באשתי – גי' לוי באשר, שבט אשר משיאים בנותיהם לכהנים במדבר פנחס כו,מה:

לבני בריעה לחבר משפחת החברי למלכאל משפחת המלכאל:

בריעה לחבר גי' 287 + 240 = 527 עולה תקכ"ז, אוצר הגי' של הרב ר"י פאלוך זצ"ל: חטי"ם יי"ן שמ"ן

הפרש מתקע"ו 527 - 576 = 49 עולה מ"ט, כלומר המקיים מ"ט לפול עליו נאמר (287=) פז"ר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד..

סיכום אפשרי לקרא במדבר פנחס כו,מד: הימנה לישי' ולקרא במדבר פנחס כו,מה: בריעה לחבר

לאה אמנו אמרה. **בראשית ויצא ליג: לאה באשתי** – זקא-קטן זקא-גדול, הפרש מתקע"ו 549 – 576 = 27 עולה ז"כ, כגון שמן ז"ך שהוא הבסיס לשמן המשחה בו הקדשו הכהנים המרומזים בגי' הימנה לישי' הפרש מתקע"ו 466 - 576 = 110 כ"צ – כהן צדק.

יעקב אבינו ברח לשבט אשר **בראשית ויחי מט, כ:** מ'אשר ש'מנה ל'חמו ו'הוא יתן מ'עדני מ'לך: ומעדני מ'לך יהיו כגי' בריעה לחבר גי' 287 + 240 = 527 עולה חטי"ם יי"ן שמ"ן

בראשית ויצא לכ:

ותאמר לאה זבדני אלהים | אתי זבד טוב

הפעם זבדני אישי כי-גלדתי לו ששה בנים

ותקרא את-שמו זבדון:

זבדני אלהים | – קדמא מרכא פסק

אתי זבד טוב – זרקא מונח סגול, הכל כעין כלל הצריך לפרט ופרטו הפעם זבדני אישי וגו' – פשטא מונח זקא-קטן

אפשר שזה כעין לימוד אלפניו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: אתנן, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרנא – שני
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדטא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדטא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

אֱלֹהִים ו – מרכא פסק אַתִּי, אפשר כי פסק בא להבדיל בין הענין זבד אלקים והענין זבד האדם, כאן לאה, אפשר שפסק בא להוסיף
 ההשקפה בקריאה כדי שאות אל"ף לא תבלע ועלול להשמע "מתי"

1. דברי הימים א ח, לח:

וּלְאַצֵּל שְׁשֶׁה בָּנִים וְאַלְהָ שְׁמוֹתָם עֲזַרְיָהּ וְעֵבְרָה וְחֲנָן כָּל-אֵלֶּה בְּנֵי אֶצֶל:

2. דברי הימים א ט, מד:

וּלְאַצֵּל שְׁשֶׁה בָּנִים וְאַלְהָ שְׁמוֹתָם עֲזַרְיָהּ וְעֵבְרָה וְחֲנָן אֵלֶּה בְּנֵי אֶצֶל: פ

טט – שלושה פסוקים בתנ"ך **בראשית ויצא ל, כ:** **דברי הימים א' ח, לח:** ו-**ט, מד:** ובהן ששה בנים: ושלושתם בטעמי זרקא מונח סגול.
וּלְאַצֵּל שְׁשֶׁה בָּנִים – זרקא מונח סגול – מוסיף מענין אצל ששה בנים משהו מענינים עליהם, היות שנמנה מספרם וגם מצוינים
 שמותיהם הרי שרק אלו, אפשר כי מרבה דומים להם. ב- בבלי פסחים סב, ב מוזכר גניזת ספר היוחסין וסמוך אליו בין אצל לאצל טעינו
 ארבע מאה גמלי דדרשא. ו-**פרש"י** מאצל לאצל - שני מקראות הן, ופרשה גדולה ביניהן, אפשר כי מרמז לספר היוחסין ולאנשים דומים
 באמונתם ומעשיהם לאצל ושהה בניו.

וְאַלְהָ שְׁמוֹתָם – מונח רביע, לפחות ארבע, אכן נמנים כאן ששה

עֲזַרְיָהּ וְעֵבְרָה וְחֲנָן – אפשר ש- **עֲזַרְיָהּ** בכורו ושם הבן השני **בְּכָרוֹ** ואם כן כאן מידה י"א
 לראבריה"ג סדור שנחלק
כָּל-אֵלֶּה בְּנֵי אֶצֶל:

אפשר שהקשר לששה בני לאה הוא כך:

אצל ובניו הם מבני בנימין. בני בנימין מצטרפים עם בני לאה יהודה ולוי, בעיקר, לשארית הפליטה שלגביה יש ענין של ספר היוחסין. רוב
 יוצאי שאר השבטים נותקו מעם ישראל עד זמן הגאולה בב"א.

בבלי פסחים סב, ב אמר רמי בר רב יודא אמר רב: מיום שנגנו ספר יוחסין תשש כחן של חכמים, וכהה מאור עיניהם. אמר מר זוטרא:
 בין אצל (דברי הימים א, ח) לאצל (דברי הימים א, ט) טעינו ארבע מאה גמלי דדרשא.

רש"י פסחים סב, ב תשש כחן - שנגנו מהן טעמי תורה שהיו בו; **נגנו** – נשתכח;

מאצל לאצל - שני מקראות הן, ופרשה גדולה ביניהן, ולאצל ששה בנים וקא חשיב ואזיל הבנים, וסיפא דפרשתא אלה בני אצל.

וְתֹאמַר לְאֵה זְבַדְנִי אֱלֹהִים ו אַתִּי זְבַד טוֹב – קדמא מרכא זרקא סגול, סגול בעל תכונה הדומה לזקף-קטן כסוגר ענין וכרובי

(הכוזרי) לכן אפשר כי זה כמו התבנית קדמא מרכא פשטא זקף-קטן, בתפקידו לכתחילה ובפועל, כפי **בעה"ט** בלוי כתיב (כט; לד) כי
 ילדתי לו שלשה בנים ובזבולון כתיב כי ילדתי לו שלשה בנים, כשילדה שלשה אמרה הרי ילדתי שלשה שהם חלקי, וכשילדה עוד
 שלשה אמרה הרי ילדתי ב' חלקים:

נשות יעקב ידעו שנבואה שיוולדו שניים עשר בנים. **לכתחילה** לאה, שהיא אחת מארבע נשות יעקב, חשבה שחלקה בבני יעקב יהיו שלושה
 בנים, שווה לנשים האחרות, **בפועל** ילדה ששה שהם שני חלקים.

מתואם עם ההשערה כי מרכא זרקא סגול מרבה דברים אחדים לעומת מונח זרקא סגול המרבה דבר אחד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשוט – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש; לא ממש; טפא = טרף – שני משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט – 1; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מציצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.2 בראשית ויצא כה,

בראשית ויצא כה, יג: וְהָיָה ה' נֹצֵב עֲלֵיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֲבִיךָ וְאַלְהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה שָׂכַב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעְךָ:

נֹצֵב עֲלֵיו רש"י – לשמרו, **שפת"ח** – ... מאי **נֹצֵב עֲלֵיו**, אלא עליו על יעקב. והוא דהווצרך לשמרו (**חולין צא, ב**) לפי שדיוקנו של יעקב חקוק בכסא הכבוד, ועכשו ראו המלאכים את יעקב וידעו שדיוקנו הוא ונתקנאו בו הואיל שהוא קרוב לכסא הכבוד יותר מהם והיה ברעתם להזיקו לכך שמרו הקב"ה.

וְהָיָה ה' נֹצֵב עֲלֵיו אור החיים – ירמוז גם אל יעקב, על דרך אומרים ז"ל (**ב"ר מ"ז ו'**) האבות הם המרכבה לשכינה, ולהיות שהוא רגל רביעי יאמר בדיוק נצב עליו יותר מעל אברהם ויצחק, כי הוא עיקר העמדת הכסא. **ליקוטי הערות על אה"ח** אדם הראשון היה מהמרכבה עד בוא דוד המלך, אם כן בעת ההיא היה יעקב רגל רביעי (**סוגלות משה**)

וְהָיָה ה' – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד, שממנו נמשכים ענינים אחרים בכתוב. מלת **הָיָה** מלמדת על גילוי חדש בין היתר בקרא **נֹצֵב עֲלֵיו וַיֹּאמֶר**, אשר נסבירו ע"פ **רש"י, שפת"ח ו-אור החיים**.

נֹצֵב עֲלֵיו וַיֹּאמֶר – מונח זרקא סגול, כעין שתי תבניות זרקא סגול, מוסיף ממהות הענין על הענין.
 (א) **הָיָה** מלמדת על גילוי כי דיוקן יעקב חקוק בכסא הכבוד ואפשר כי ממתין להתגלותו של יעקב בעולם להשלמת העמדת הכסא, אשר עמד על אדם הראשון, אברהם ויצחק עד אז. פירש **אור-החיים עֲלֵיו וַיֹּאמֶר** כי בהגיע יעקב יאמר בדיוק נצב עליו יותר מעל אברהם ויצחק, כי הוא עיקר העמדת הכסא. ולכן ע"פ רש"י ושפת"ח צריך תוספת שמירת ה' עליו מפני קנאת המלאכים.
 (ב) **אור-החיים** ... ירמוז אל בחינת מעשים טובים אשר ישתדל האדם בעוה"ז ויעלה באמצעותה (של הבחינה) אורות עליונים בשורש נשמתו ... אומר **וְהָיָה ה' נֹצֵב** פירוש שממדרגה זו יעלה לנבואה עצמה לא בחלום ידבר בו אלא תגלה עליו השכינה ולזה תמצא שאמרו ז"ל על ישראל שלא הושלל אחד מהם מהנבואה וכולן מוכשרים לדבר זה.
וְהָיָה ה' – קדמא ואולא כעין כלל מלמד על גילוי שכל אחד מישראל מוכשר לנבואה. ויש ללמוד ממעשים טובים של יעקב אל מעשים טובים של כל אחד מישראל אשר על-כן זוכה לכך אשר **ה' נֹצֵב עֲלֵיו וַיֹּאמֶר** - מונח זרקא סגול, מוסיף באדם עליה ממדרגה של קבלת דבר ה' בחלום אל קבלת דבר ה' בנבואה בהקיץ.

בראשית ויצא כה, טז: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹל יֵשׁ ה' בְּמִקְוֵם הַיָּדָה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:

בעל הטורים – משנתו (רבי יוחנן) קרי ביה ממשנתו (**ב"ר ס"ט ז'**) מתוך, שהיה הוגה בתורה ביום ובלילה לא שכב לבו מלהגות בה בחלומו.

הרב כי טוב - וכשהקיץ, אע"פ שלילה היה, לא חזר לשנתו אלא עשה כל הלילה יום בתורה ובתפלה ככל שאר לילותיו שמקודם לכן ושאחרי כן. (תנ"י ויצא ג; הה"ק מהר"ם מפרמישלין; מדרש אגדה; הרב נ"צ פינקל) **מלבוש לשבת וי"ט – הרב מו"ה ישכר בעריש האדמ"ר מזידיטשוב** -

פי' על הטעמים זרקא סגול סעיף כז - ויקץ ... גם כאן משמשים הטעמים לשמחה שבה למוחין דגדלות וזכה לאספקלריא המאירה כדאיחא במד"ר ... ממשנתו עיי"ש בפ"י מת"כ ובדברי אא"ז מו"ר זצוק"ל.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ – מונח זרקא סגול, כעין מוסיף מהענין על הענין. מכל הפירושים עולה שהוסיף בלימודו ובהשגתו בדברי אלקים חיים. חלום יעקב הוא גלוי נבואי בדרך החלום ובאמצעותו הקב"ה מאשר בחירתו וברכות יצחק אביו והינו תוצאת דבקותו בה' ובלמוד תורתו. כלומר ממשנת יעקב בתורה מואצל עליו להיות בכור נבחר לברכות.

בראשית ויצא כה, יח: וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מְרִאשְׁתּוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מַצְבֵּה וַיִּצָּק שָׁמֶן עַל-רֵאשָׁה:

וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב – קדמא ואולא, כעין כלל ללמוד התורה ולתפילה. **תורה שלמה** מביא **מכילתא בשלח ה'** ויהי באשמות הבקר. אתה מוצא שתפילות הצדיקי' נשמעי' בבקר. בקרו של אברהם מנין שני' **בראשית וירא יט, כז: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר**. בקרו של יצחק מנין שנאמ' **בראשית וירא כב, ו, ח: וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַשְׁנֵיהֶם הִשְׁכִּימוּ בַבֶּקֶר**. בקרו של יעק' מנין שנא' **וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר וגו' פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) וישכם יעקב**. הוא קדם הבקר:

אפשר כי השכים = הקדים בקומו, כפירשונו ב(**כח, טז**) שעסק בלילה בלימוד תורה. ויש מדרש המספר כי יעקב לקח עמו שמן במקלו ללימוד התורה בלילה. ומצאנו ב-**בראשית מקץ מד, ג – ד [ג] הַבֶּקֶר אֹר [ד] הֵם יִצְאוּ אֶת-הָעִיר לֹא הִרְחִיקוּ** כי הם – תלשא, מרמז על שיעורי זמן כדרשת **ירושלמי ברכות פ"א** אמר רבי בא כתיב **הַבֶּקֶר אֹר** ... אמר רבי חננאל מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין **משיאור המזרח עד שתנף החמה ארבעת מיל ומניין משיאור המזרח עד שתנף החמה ארבעת מיל דכתיב** וכמו השחר עלה וגומר וכתיב השמש יצא על הארץ ולוט בא צוורה ומן סדום לצוער ארבעת מיל.

לכן אפשר כי **בַּבֶּקֶר** – רביעי, ירמוז על שיעור זמן ההשכמה כמהלך ארבע מיל, כגון משיאור המזרח עד שתנף החמה, והוא גם שיעור זמן לתפלה. וכדומה גם ב- **בראשית וירא כח, ח: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיִּרְא כב, ג: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר בראשית ויצא כח, יח: וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר בראשית ויצא לב, א: וַיִּשְׁכַּם לָלֶךְ בַּבֶּקֶר שמואל א יז, כ: וַיִּשְׁכַּם דָּוִד בַּבֶּקֶר** לכן אפשר כי **בַּבֶּקֶר** – רביעי, ירמוז על שיעור זמן ההשכמה כמהלך ארבע מיל, כגון משיאור המזרח עד שתנף החמה, והוא גם שיעור זמן לתפלה. וכדומה גם ב- **בראשית וירא כח, ח: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיִּרְא כב, ג: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר בראשית ויצא כח, יח: וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר בראשית ויצא לב, א: וַיִּשְׁכַּם לָלֶךְ בַּבֶּקֶר שמואל א יז, כ: וַיִּשְׁכַּם דָּוִד בַּבֶּקֶר**

לגבי השמן שברשות יעקב יש להקשות מפני **רמב"ן וזה שער השמים**. ושם יעקב ללקט האבנים ומצא אותן כולן אבן אחת, ושם אותה מצבה בתוך המקום, וירד לו שמן מן השמים ויצק עליה, שנאמר **וַיִּצָּק שָׁמֶן עַל רֵאשָׁה** (להלן, יח).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תפנית ההשקפה: א. תנח"ך = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממש, לא ממש; טפאא = טרנא – שני משמעות, רבוי ממש; מרכא טפאא – קב"ש עשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מוקד – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציאה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציאה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בזכות;

ואפשר לתרץ כי ללימוד השמן מספיק אבל ליציקה על האבן באופן שישאר רישומו לזמן רב לא היה מספיק השמן שברשותו.

בראשית ויצא כט,ח: וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל

עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל-הַעֲדָרִים וְיִגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ הַצֵּאֵן:

וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל – זרקא מונח סגול, לרבות או למעט, הכא בא למעט יכולת הרועים ולרבות גבורת יעקב שלא ע"פ טבע האדם שלפי רבינו בחיי בראשית ויצא כט,י, להורות כי לא נתוסף כח בטבעו לאהבת רחל, ולא היה לו בראייתה שום התעוררות כטבעי שאר בני אדם אבל הכל לאהבת אמו וגו'. ויש רמז לשם המיוחד אהו"ה בר"ת הַעֲדָרִים וְיִגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן כאשר ה"ה וא"ו מקדים היינו ואת ה'ארץ מקדים ל-א'ת ה'שמים (בראשית א,א), וזה נועד להודיע גבורת יעקב אבינו בהתעוררות דלתתא שעשה לאהבת אמו.

בראשית ויצא כט,י: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רַחֵל בַּת-לָבָן אַחֵי אִמּוֹ וְאֶת-צֵאֵן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ

וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַל אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשֶׁק אֶת-צֵאֵן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ:

רבינו בחיי בראשית ויצא כט,י ויהי כאשר ראה יעקב את-רחל בת-לבן אחי אמו ואת-צאן לבן אחי אמו: הזכיר בכתוב הזה כמה פעמים אחי אמו להודיע כי כל מה שהשתדל יעקב בצאן להשקותם, ומה שהיה חומל על רחל בת לבן, לא עשה לכבוד לבן רק לכבוד אמו, בשביל שהיה אחי אמו. ומפני זה בכל פעם שיזכיר הכתוב שמו של לבן הרשע זיכיר בכל פעם "אחי אמו" לבאר כי לא היה משקה צאנו של לבן כי אם בשביל שהיה אחי אמו, וזכר בלבד את אמו אשר אהבתו שנתנה לו העצה הזאת לבא אליו. ועוד יש בזה טעם אחר: שהרי כשיראה אדם חושב כי טבעו של יעקב בראותו את רחל נמשך אחר תאוה גופנית והוסיף בו כח בגלילת האבן מה שלא היה עושה מתחילה, לכך הוצרך לומר כמה פעמים "אחי אמו" להורות כי לא נתוסף כח בטבעו לאהבת רחל, ולא היה לו בראייתה שום התעוררות כטבעי שאר בני אדם אבל הכל לאהבת אמו, ומפני זה הזכיר הכתוב את רחל ואת הצאן קודם שיזכיר: ויגל את האבן, (ואל ?) אמר: ויהי כאשר ראה יעקב את-רחל בת-לבן אחי אמו [ואת-צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב] ויגל את-האבן... [וישק את-צאן לבן אחי אמו]:

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר – פזר תלישא-קטנה... וְאֶת-צֵאֵן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ – אפשר כי התלישא-קטנה מרמזת לשיעור המעט של צאן לבן, כפי שיעקב אומר ללבן (בר ויצא 5,5) כִּי מַעַט אֲשֶׁר-הָיָה לָךְ לִפְנֵי וַיִּפְרֹץ לְרֵב וַיִּבְרַךְ הָיָה אֶתְךָ לְרַגְלֵי וְעַתָּה מִתִּי אֲעֲשֶׂה נֶם-אֹנְכֵי לְבֵיתִי: שני הפסוקים פותחים באותה תבנית טעמים (בר ויצא כט,י) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר – פזר תלישא-קטנה, (בר ויצא 5,5) כִּי מַעַט – פזר תלישא-קטנה

אפשר כי כַּאֲשֶׁר – תלישא-קטנה, בתפקיד ענין מובחר, והוא כפירשו רבינו בחיי אבל הכל לאהבת אמו, ו- אור החיים שלש פעמים אחי אמו... לומר שכל מעשיו היו לצד היותו אחי אמו ולכבוד אמו.

וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב – מונח רביע ונגל את-האבן מעל מהפך פשטא פשטא – מהפך ללמד יצא מפשוטו, פשטא פשטא בתפקיד רגילות ובבת אחת כאילו רגילות ליעקב גבורה כזאת, בבת אחת. גילוי כוח מעליונים ליעקב מתחוננים כדי לגלות צדקותו. ראה מקבילה הפוכה (בר ויצא כט,ג) וַיֵּאָסְפוּ שָׂמָה כָּל-הַעֲדָרִים וְיִגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ אֶת-הַצֵּאֵן וְהִשִּׁיבוּ אֶת-הָאֶבֶן עַל-פִּי הַבְּאֵר לְמַקְמָה:

וְיִגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל – מהפך פשטא פשטא – מהפך ללמד יצא מפשוטו, פשטא פשטא בתפקיד רגילות, אנשים מעטים לא יכלו להזיז האבן והרגילות הייתה שרועים רבים נדרשו להזיז האבן. ומרומז פלא זה שלא יכלו להזיז האבן בראשי התיבות של הקרא הַעֲדָרִים וְיִגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן – הוא"ה שם מיוחד שבין הדברים שנדרשים בהופעתו ענין של פלאים.

וַיִּגְלַל אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשֶׁק אֶת-צֵאֵן – פעמיים ראשי תיבות הו"א, שם מיוחד ר"ת ה-ו-א ע"פ רבינו בחיי זה שם משמות השם.

וַיִּשֶׁק – זקא-גדול – כעין שתי נקודות באופן אחד ונקודה באופן אחר כפי' תורה שלמה, מדרש לקח טוב: וַיִּשֶׁק (א) מלמד שהמים עלו מאיליהן (ב) ושחו הצאן (ג באופן אחר) שאין כתוב דלה ושאב אלא וַיִּשֶׁק.

פרקי דרבינו הקדוש: כיון שראו המים את יעקב עלו מאיליהן.

ראה ספר הפרשיות הרב כיטוב על כט,יג ויהי כשמע לבן את-שמע יעקב וגו' שהמים החלו לנבוע בכל מעינות ובארות האזור הַבְּאֵר וַיִּשֶׁק – זקא-קטן וזקא-גדול, גיל' מלות הטעמים עולה תקע"ו, גיל' המלים המוטעמות בזקא-קטן וזקא-גדול עולה תקע"ו ל"ה, אפשר שמכוון למדרש ש- וַיִּגְלַל אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר הביא לעלית המים לקראתו בבאר זאת ובכל מקורות המים באיזור כי עד אז המקום היה חסר מים.

בראשית ויצא כט,לה: וַתְּהֵרָ עֹדָר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אוֹדָה אֶת-ה' עַל-כֵּן קָרָאתִי שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מַלְרָת:

זוהר קנו א פתח רבי יוסי ואמר, הפעם אודה את ה', וכי בכולהו דאולידת לא אתחזי לאודאה לה לקדשא בריך הוא אלא בהאי?

• (תרגום) וכי בכולם שילדה לא היה ראוי להודות לו לקב"ה אלא בזה?
אלא יהודה איהו ברא רביעאה לכורסיא, ואיהו אשלים לכורסיא, ובגין כך יהודה בלחודי תקונא דכורסיא, וסמכו דכולהו סמכין (ג"א דהוו תלתא אברהם יצחק ויעקב, וכדין אתא דוד מיהודה ואשלים לכורסיא).

• (תרגום) אלא יהודה הוא בן רביעי לכסא, והוא השלים הכסא, משום כך יהודה בלבדו תקון הכסא ותמיכה של כל התומכים וגו'.
ספר הפרשיות הרב אליהו כיטוב וצ"ל ומתוק מדבש הרב דניאל פריש וצ"ל מפרשים שיהודה כולל כל התומכים וחותם אותם.

וַתֵּלֶד בֵּן – מונח רביע, לפחות ארבע, יהודה כאב לדוד מייצג החלפת אדם הראשון בדוד בכסא הכבוד בעל ארבע הרגליים, דבר המרומז ב-בֵּן – רביע, וַתֵּלֶד – מונח מרמז להרחיב על הרביע בכוללו כל התומכים האחרים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערה: אתחן, סליק – סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונה – רבוי; מוקד פשוט – מוציא ממשפט; מרא – רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממש, לא ממש; טפא – טרף – שני
משמעות, רבוי ממש; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
היה רק על חלק מפרטיה; מוקד – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3;
רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוציאה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציאה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בדלכה;

1.3 בראשית ויצא כה:

בראשית ויצא כה:ב:

וַיִּחְלֹם וַיְהִי חֵלֶם מִצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשִׁי מִנִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וַיְהִי מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדּוּ בּוֹ:

וַיִּחְלֹם – רביע, (א) רמז לארבע מלכויות ושניהם המלאכים כפי **רמב"ן** ... ועל דעת רבי אליעזר הגדול (פ"א לה), היתה זאת המראה כענין בין הבתרים לאברהם (ראה בר' טו, ט-יא), כי הראוהו ממשלת **ארבע מלכויות** ומעלתם וירידתם, וזה טעם **מלאכי אלהים**, כמו שנאמר בדניאל "שר מלכות יון" (ראה דנ' י, כ), "ושר מלכות פרס" (שם, ג), והבטיחו כי הוא יתעלה יהיה עמו בכל אשר ילך בנייהם, וישמרנו ויצילנו מידם. אמרו (פ"א לה): הראה לו הקדוש ברוך הוא ארבע מלכויות, מושלן ואבדן; הראהו שר מלכות בבל עולה שבעים עוקים ויורד, והראהו שר מלכות מדי עולה חמשים ושנים עוקים ויורד, והראהו שר מלכות יון עולה מאה ושמונים עוקים ויורד, והראהו שר מלכות אדום עולה ואינו יורד; אמר לו יעקב "אך אל שאול תורד" (יש' יד, טו), אמר לו הקדוש ברוך הוא "אם תגביה כנשר" וגו' (עו' א, ד). אפשר כי לפי **הדר זקנים (מנצ, אג' ה' – מונה רביע** – תבנית הטעמים תרמו לדין שעבוד ישראל להחשיב מלכויות ואחר כך ה' מושיעם.

וַיִּחְלֹם – רביע, (ב) רמזים לאופני פירוש אחרים השייכים למספר ארבע כפי **רד"ק** ... (א) ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו – העולים הם משה ואהרן, והיורדים הם המלאכים העליונים. (ב) **והנה ה' נצב עליו** – זהו שאמר "ויורד ה' על הר סיני" (שמו' יט, כ). ויש אומרים (ב"ר סו, יב): דבר הקרבנות שיעשו בניו הראה לו, והסלם הוא המזבח (בעל ארבע צדדים וארבע קרנות), וראשו מניע השמימה – זהו עשן המערכה שגולה לשמים לרצון ריח ניחוח לה' (עו' ו' א, ט). **מלאכי אלהים עולים ויורדים בו** – אלה הכהנים המקריבים הקרבנות ומקטירים קטורת. ומצאנו עוד בדבריהם (?) וראה ב"ר סו, טו), שראה עצמו בחלום הזה, כי הוא בהר המוריה, כי נודע לו המקום מקבלת אברהם אבינו; ועליו אמר: "יהיה בית אלהים" (להלן כב); ואמר: "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים" (להלן יז), כי המקום ההוא מכוון כנגד כסא הכבוד (בעל ארבע צדדים וארבעה מלאכים ראשיים עמו, מלאך על כל צד). ומה שקרא שמו "בית אל" (להלן יט), לפי שראה שם המראה, אמר, כי גם המקום קדש; ובנה שם מצבה. (ג) ומצאנו עוד בדבריהם ז"ל (תנחומא ואינו לפנינו, ראה ב' מו"נ ב', ג; וראה ב"ר סו, יב), שהסלם היו בו **ארבעה חווקים**, ורחב הסלם עולם ושליש עולם; והיו **ארבעה מלאכים עולים ויורדים בו**, שנים **עולים ושנים ויורדים**; וכשנתחברו בחווק אחד שנים העולים ושנים היורדים, היה מלא החווק מהם. ומלאך הוא שלישי העולם שנאמר "וגייתו כתרשיש" (דנ' יו, י); וגייתו ד' תרשיש' היו שלישי של עולם; הנה כי רחב הסלם עולם ושליש עולם. וצריך להתבונן בפתרון הזה, כי מה נכבד הוא. והראה לנו הרב רבינו משה ז"ל (מו"נ ב', י) בזה פתח, כי הנמצאים – שלשה, והשלישי הוא המלאך; והחווקים, שהיו ארבעה, הם **ארבעה כדורים, והעולים והיורדים** – רמז על המנהיגים ברצון האל; וזה מה שאמר **והנה ה' נצב עליו**; ויהיה טעם **עליו** – על הסלם או על יעקב, ויהיה הטעם – להשכילו. וטעם **עולים** תחלה ואחר כך **יורדים** – לפי התלמודות האדם שהוא ממש למעלה, והנהגה הוא מלמעלה למטה. וטעם שנים **עולים** – הפועל והשכל האנושי, ושנים **היורדים** – שכל כל גלגל, כי בהם הנהגת העולם; וכשיתבונן האדם כל זה, הם אצלו מדרגה אחת, **העולים והיורדים**. סוף דבר, המראה הזאת היתה להשכיל את יעקב, הנהגת העולם היאך היא, ושהיא על ידי אמצעים, ולפי שהיה בורה הראה לו זה, וכי המנהיג הגדול מושל בכל ומשנה הנהגה כאשר ירצה לשעתה.

וַיִּחְלֹם – רביע, (ג) שני מלאכים המלווים את יעקב בארץ-ישראל עולים, הרבה מלאכים יורדים לראות את יעקב ואפשר כי שנים נשארים ללוותו בחו"ל כב- **תרגום יונתן (כח, יב)** המובא כאן בתרגום ללשון הקדש (יב) ויחלום והנה סולם מוצב בארץ וראשו מגיע עד חיבור השמים והנה שני מלאכים שהלכו לסדום וגורשו ממחיצתיהם, מן בגלל שגילו סודות של אדון עולם והיו מגורשים, והולכים עד זמן שיצא יעקב מבית אביו והם מלווים אותו בחסד עד בית אל וביום ההוא עלו לשמי מרום עונים ואומרים אתם רואים יעקב החסיד שדיוקנו אשר לו קבוע בכסא הכבוד שהייתם מתאווים לראות אותו בכך שאר מלאכים קדושים של יי יורדים להסתכל בו: (אבל מפ' רש"י ב-**בר' ויצא כב, מחנים** – שתי מחנות: של חוצה לארץ שבאו עמו עד כאן, ושל ארץ ישראל שבאו לקראתו (ראה תנ"כ וישלח, ג). לא מובן כמה מלאכים ליווהו בחו"ל)

בראשית ויצא כה:ח:

וַיִּשְׁפֹּם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מִקְרָאֲשֵׁתָיו וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצְבֵּה וַיִּצֹק שָׁמֶן עַל-רֵאשָׁה:

בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מִקְרָאֲשֵׁתָיו – רביע ... זקף-קטן, כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, (א) הסבר הקשור ל- (כח, כב) ללמד כב-**תרגום יונתן (כח, י, יא)** (מובא בלשון הקדש) נס שני ארבע האבנים ששם למראשותיו מצא אותם בבוקר לאבן אחת.

בראשית ויצא כה:כב:

וַהֲאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצְבֵּה וַיְהִי בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּקַּח-לִי עֵשֶׂר אֲעִשְׂרֶנּוּ לָךְ:

וַהֲאֶבֶן הַזֹּאת – מונה רביע, (א) במשמע של ארבע ללמד כב-**תרגום יונתן (כח, י, יא)** נס שני ארבע האבנים ששם למראשותיו מצא אותם בבוקר לאבן אחת. (ב) אפשר כי זה המקור לארבע קרנות המזבח שכל אחד היה קוביה (המרוז במונה רביע) של אמה על אמה על אמה, ועל הקרן הדרומית מערבית נסכו יין ובסוכות מים. אפשר כי רעיון זה מתחיל מפעולת יעקב (**כח, יח**) **וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצְבֵּה וַיִּצֹק שָׁמֶן עַל-רֵאשָׁה** שיציקת השמן דומה לקידוש כלי המשכן וביניהם מזבח הנהושת, והמשכו כפי **רש"י (כח, כב)** **וַהֲאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצְבֵּה** אהא פלח עלה מן קדם ה" (ת"א). וכן בשו"ב מפרדן, נאמר לו: "קום עלה בית אל" (**בר' וישלח לה, א**), מה נאמר שם? "ויצב יעקב מצבה... ויסך עליה נסך" (שם, יד). ואין נסך אלא יין.

בראשית ויצא לה:ח: וַתֵּאמֶר רָחֵל נִפְתּוּלֵי אֱלֹהִים וְנִפְתַּלְתִּי עִם-אֶחָתִּי גַם-יִכְלְתִּי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי:

רש"י – נתקבלה תפלת, **רש"י** – מנחם בן-סרוק פירשו ... חיבורים מאת המקום נתחברתי עם אחותי. ואני מפרשו לשון עקש ופתלתול, נתעקשתי והפצרתי ... הרבה למקום להיות שוה לאחותי.

רשב"ם – חיבור הקב"ה נתחברתי

ראב"ע – ... וטעמו כאדם שיאבק עם אחר ויפתל לנצח אותו כדי להפילו. וכן תתפל. וטעם זכר אלקים כי לכבוד השם נתתי שפחתי. או השם עזרני בהאבקי.

אבי עזר על ראב"ע – נפתולי – שם מבנין נפעל ... והוראתו ידוע להגדיל הענין ... שסמכו הענין אל שמות הקדושים כדי להגדיל הענין וגו'. (**נ, ט**) **נפתולי** – (הארת שב"פ) גי' תקע"ו גי' יסו"ד מלכו"ת, כאשר יסוד מציגי את זעיר-אנפין, ומלת **נפתולי** מרמז לחיבור-ליחוד ביניהם המסומן בנוטריקון ז"ן, כעין רמז ליעקב כמייצג את ז"א.

ספורנו – ... חיבורים אלקים ושל קדושה התחברתי לבעלי: עם-אחתי, וזה עשיתי יחדיו עם- אחתי שהכנסנו את צרותינו לביתנו יחדיו להעמיד השבטים. (טט) והולך ומחשב שבתוך שבע שנים נולדו השבטים)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשקפה: אתחן, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפסט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא –
דרוש בפסוק שער, מציצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

טט – ממנחם בן-סרוק, רשב"ם, ראב"ע, אבי עזר על ראב"ע וספורנו נראה שכולן פעלו בעצה אחת למחר לידת השבטים להקמת עם ישראל, כדי שבתום שבע שנות העבודה עבור רחל יצאו מחרן למשימות עם ישראל בעולם.

מסירות נפשה של רחל היא לא רק בהקדמת נשואי לאה ליעקב אלא גם בהקדמת העמדת השבטים באמצעות ארבע אחיות במקום רק דרכה. כיצד? **ותאמר רחל** - מונח רביע, מרמז לשלבים בהוצאת השבטים לעולם.

(א) אפשר, כי **נפתולי** – קדמא, בתחילה כל שבטי י"ה היו אמורים להיות ממני (רחל). **לכתחילה** כל שבטי י"ה היו אמורים לצאת מרחל (ל, ח), אבל בפועל, מפני הקטרוג רחל שיתפה את אחיותיה במשימה וכך לכתחילה חלקה של לאה, שהיא אחת מארבע נשות יעקב, היה שלושה בנים, שווה לנשים האחרות, **בפועל** ילדה ששה שני חלקים.

(ב) אבל הבנתו ממעשי לבן כי יש קטרוג לפני מידת הדין **נפתולי אל הים** | – דרגא פסק, טעם דרגא מצייר מאבק עקש ופתלתול של הקטרוג לפני **אל הים** | – מידת הדין, להוציא שבטי י"ה לעולם דרכי, דרך רחל בלבד ומפסיק הוצאת השבטים. (ג) לכן כדי להפסיק הקטרוג לפני מדת הדין, יש להשמיט טעם פסק ואז קריאה ללא טעם פסק **אל הים נפתולי עם-אחתי** – דרגא (ללא פסק) תביר טפחא – מרמזת לקבוצת **נפתולי** - חיבורים קדושים - **התחברתי עם אחיותי** - לאה, בלהה זלפה, בתפילות של קבוצת האחיות, לביצוע משימת לידות בדרך פתלתלה נגד המקטרג.

(ד) **נם יקלתי** – אתחן, מגביל, תפילת רחל להגביל חלקה בשבטים נענה, ואז זה מאפיין את הכתוב לפניו ע"י טעם טפחא של **עם-אחתי** בתפקיד פותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריה, וגם בתפקיד מתפשט האפיון על הכתוב לפניו **ותאמר רחל נפתולי אל הים | נפתולי עם-אחתי**, ללמדנו שבהגבלת רחל של יכולתה ללדת השבטים היא העבירה המשימה לאחיות שהתחברו עמה למטרה הקדושה. האחיות ילדו עשרה שבטים. (ה) רחל זכתה ביוסף גם בדרך פתלתלה (חילוף עובר דינה ביוסף בבטן אחות) **(73,5) ותקרא את-שמו יוסף לאמר יסף ה' לי בן אחר**: שזה יהיה ללא דרך פתלתלה.

ותקרא שמו נפתלי - מרכא טפחא סלוק - מאפיין בשם נפתלי רבוי עניני הנפתולים הגלויים ומרומזים בפרשת לידת השבטים.

סיכום - בחמישה שלבים יצאו השבטי י"ה לעולם. מה שנראה על פניו כנפתולים, מאבק בין האחיות, אינו אלא דרך לנפתולים - להתחברות לקדושה ע"י עיקוף הקטרוג לפני מידת הדין, כדי להוציא נשמות השבטים הקדושים לבנין עם ישראל לשליחותו בעולם. אפשר גם להסביר **ותאמר רחל** - מונח רביע - לי מידת הדין לא תתן ללדת השבטים אבל ע"י כביכול מאבק בין **ארבע אחיות** שאמנם בפשט ישאיר רושם שלילי אפשר לעקוף הקטרוג ולהביאם לעולם אז עדיף להוציאם לעולם כך מאשר בכלל לא, והשם הטוב ירחם ויושיע.

בראשית ויצא ללה:

ויסר ביום ההוא את-התנשים העקרים והטלאים ואת כל-העזים הנקרות והטלאות כל אשר-לכן בו וכל-חום בכשבים ויתן בן-רב בניו:

מצד פשט הכתוב המלים **ויסר ביום ההוא** וגו' מהוות רצף, ואילו ב-**מאורות הגר"א** (חלק) **דקדוק ופירוש על התורה ע' כג** פירש כי טעם תלישא-קטנה עוצר.

תבנית הפסוק כעין פרט קדמאה **ויסר ביום** – מונח תרסא, כעין שני תפקידי תרסא, אחד מהם חציצות או מחיצות בשיעור חלש מאד של כתמי לבן בתוך רקע כהה בעזים, השני כעין חציצות או מחיצות בשיעור חלש מאד של כעין חום על רקע לבן בכשבים.

כעין כלל קדמאה **ההוא את-התנשים** – קדמא ואולא מרמז על כעין לימוד בכלל ופרט, כאשר הפרטים מתחילים במלים **את-התנשים** כעין פרטים **והטלאים ואת כל-העזים הנקרות והטלאות**

כעין כלל בתראה **כל אשר-לכן בו וכל-חום בכשבים** – חזר וכלל ללמד אפילו לא היה שם אלא כתם של לבן שלא היה נדון לא משום נקוד ולא משום עקוד (אלא) [ולא] משום טלוא היה מסירו משם.

בראשית רבתי פרשת ויצא עמוד 141 - 142

[ל, לה] **ויסר ביום ההוא**. מהו **עקרים** שהיו לבנים בידיהם כעין עקרת אברהם את יצחק. והנה יעקב לא אמר עקוד, לבן למה הסירם משם, מכאן אתה למד רמאותו של לבן, אמר אם אני מניח בצאן **עקרים** יסתכלו התישים בלבנות שבידיהם בעת חמום שלהם ויבאו לילד נקודים וטלואים, אלא מוטב שאעשה עצמי כמוסיף על שכרו שאפילו **עקרים** יקח בשכרו ואפרשם משם כדי שלא יהיו לצאן במה להסתכל שלא ילדו כי אם שחומים. וזה אתה למד מן המקלות שפצל יעקב ג' מקלות אחד דוגמת עקוד וא' כנגד נקוד וא' כנגד טלוא, וכה"א ויחמו הצאן אל המקלות ותלדנה הצאן עקודים וטלואים (ל' ל"ט). והרי יעקב לא הזכיר עקוד בשכרו ולמה פצל כנגד עקוד, אלא מכאן אתה למד שלבן חשב לרמות בו, דמה לו כמוסיף על שכרו ולא עשה אלא לפחות לו. ויכול אתה ללמוד ממקרא שלאחריו, **ואת כל-העזים הנקרות והטלאות כל אשר-לכן בו, מהו כל אשר-לכן בו**, אפילו לא היה שם אלא כתם של לבן שלא היה נדון לא משום נקוד ולא משום עקוד (אלא) [ולא] משום טלוא היה מסירו משם. וכי מה צורך לעשות לו כן, אלא כדי שלא יסתכלו בהן.

שכל טוב (בובר) בראשית פרק ל

(לה) ויסר ביום ההוא [את] התיישים. הם השעירים, ולמה נקראו תיישים, שמתישין כחות של בהמות דקות, וגם נקרא עז, וכך אמרו רבותינו במסכת י"ט שלשה עזין הן, ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות, במתנתא תני אף עז בבהמה דקה, וי"א אף צלף באילנות: **העקרים והטלאים**. העקודים בכלל נקודים הם, לפיכך מזכיר פעמים את אלו, ועקר מלת **העקרים** שבארבע רגליהם לבנים כמו עקידת רגל ויד, ולהכי מתרגמינין רגולייא: **ואת כל-העזים הנקרות והטלאות כל אשר-לכן בו**. שהיו בו נקודת שיער לבן: וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו. של לבן הארמי, הוא עצמו הסירם אותו היום ביד ינוס וימדם בניו:

העקרים והטלאים – מונח רביע, לפחות ארבע כנדרש ב-**שכל טוב** ועקר מלת **העקרים** שבארבע רגליהם לבנים כמו עקידת רגל ויד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה: אֲתָנָה = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מוֹנָה – רבוי; מוֹנֵךְ פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מאריך, רבוי; דְרָאָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממש, לא ממש; טַפְסָא = טרָאָה – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָאָה טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְרָאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָאָה טַפְסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָאָה – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגִיל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְה־קֶטֶן – 2; זִקְה־גָדוֹל – 3;
רִבֵּעַ – 4; ... זִקְה־קֶטֶן ... זִקְה־קֶטֶן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲוֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־אֵל – יוצא מהענין; קִדְמָא אֲוֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק כבענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קֶטֶנָה = תִּרְסָא –
דרוש בפסוק שיעור, מוציא; תְּלִישָׁא-גָדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מוציא; פִּזָּא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.4 בראשית יוצא כה:

בראשית יוצא כה:

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה:

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב – מֵרָאָה טַפְסָא, יתור לרבות את דבר ה' בעולם מתוך שיחרור מהמוגבלות של מִבְּאֵר שֶׁבַע השבועה של אברהם לאבימלך לשבעה דורות מאברהם עד יהושע, על התעכבות כניסת בני ישראל לארץ ישראל לשבעה דורות וכך התעכבות להתחיל להפיץ דבר ה' מארץ-ישראל, טעם מוֹנָה במלת מִבְּאֵר מלמד על רבוי הדורות, והמוגבלות מרומז בטעם אֲתָנָה בתפקיד מגביל במלת שֶׁבַע, ולרבות הילוכו במרחקים כמרוז בטעם מֵרָאָה במלת וַיֵּלֶךְ, במקומות שעד אז היה כם חרון-אף (מלת חֲרָנָה) בגלל שהיו מוגבלים מדבר ה' כמרוז בטעם סְלֹק בתפקיד הגבלה במלת-חֲרָנָה (ע"פ שיחות קודש, יו"ד כסלו התשכ"ו, האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן זצ"ל זי"ע)

בראשית יוצא כה,יא:

וַיִּפְנֶעַ בְּמָקוֹם וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי-בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא:

הַהוּא – אותיות שם קישור שמים וארץ א-ה-ו-ה מלמד על המקום שהוא מקום א-לקי (ראה (כה,יג)

בראשית יוצא כה,יג: וַהֲיָה ה' נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר

אַנִּי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֲבִיךָ וְאַלְהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לֵךְ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֶךָ:

וַהֲיָה ה' – כבענין מידת גורעין ומוסיפין אות אחרונה במלת והנה ושלוש אותיות ראשונות בשם הוי"ה מתחברים לאותיות שם הוי"ה

ה – י – ה – ו

אַנִּי ה' אֱלֹהֵי – כבענין מידת גורעין ומוסיפין שלוש אותיות אחרונות בשם הוי"ה ואות ראשונה במלת א-להי מתחברים לאותיות שם

אהו"ה – ה – ו – ה – א

וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי-בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם – ... זִקְה־קֶטֶן ... זִקְה־קֶטֶן בתפקיד דבר החוזר וקורה,

(א) כאן רמז לקפיצת הדרך בשמוש בשם המיוחד א-ה-ו-ה

בבלי סנהדרין צה,א אמר אבישי שם אוקמיה לדוד בין שמיא לארעא. – ונימא ליה איהו! – אין חבוש מוציא עצמו מבית האסורין. – אמר ליה: מאי בעית הכא? – אמר ליה: הכי אמר לי קודשא בריך הוא, והכי אהדרי ליה. – אמר ליה: אפיך צלותיך, בר בוך קירא ליזבון ואת לא תצטער. אמר ליה: אי הכי – סייע בהדן. היינו דכתיב (שמואל ב כז,כא) וַיַּעְזֹר-לוֹ אֲבִישׁוּ בֶן-צְרוּיָהּ. אמר רב יהודה אמר רב: שעזרו בתפלה. אמר אבישי שם ואחתי.

בבלי סנהדרין צה,א תנו רבנן: שלשה קפצה להם הארץ: אליעזר עבד אברהם, ויעקב אבינו, ואבישי בן צרויה. אבישי בן צרויה – הא דאמרן. אליעזר עבד אברהם – דכתיב (בר' ח"ש כד,מב) וְאָבָא הַיּוֹם אֶל-הָעֵינִי (טט – ר"ת ו-ה-א-ה אותיות א-ה-ו-ה שם קפיצת הדרך, כאשר אותיות ו-ה בראש), למימרא דההוא יומא נפק (ביום ההוא יצא והגיע). יעקב אבינו – (צה,ב) דכתיב (בר' ויצא כה,יא) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: וכתיב וַיִּפְנֶעַ בְּמָקוֹם וַיֵּלֶךְ שָׁם כִּי-בָּא הַשֶּׁמֶשׁ. כי מטא לחרן אמר: אפשר עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ואני לא התפללתי בו? בעי למיהדר, כיון דהרהר בדעתיה למיהדר – קפצה ליה ארעא. מיד וַיִּפְנֶעַ בְּמָקוֹם (טט – סיום הפסוק מלת הַהוּא אותיות אותיות א-ה-ו-ה שם קפיצת הדרך).

שמואל ב כא,ז:

וַיַּעְזֹר-לוֹ אֲבִישׁוּ בֶן-צְרוּיָהּ וַיִּגַּד אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְתְּהוּ אֵץ נִשְׁבְּעוּ אֲנָשֵׁי-דָוִד לֹא לֵאמֹר לֹא-תֵצֵא עוֹד אֲתָנּוּ לַמְּלַחְמָה וְלֹא

תִּכְבַּה אֶת-גֵּר יִשְׂרָאֵל: פ

צְרוּיָהּ וַיִּגַּד אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי – אות אחרונה בצרויה ה"א ור"ת הבאים ו-א-ה-ה יחד צירוף השם ה-ו-א-ה אותיות א-ה-ו-ה שם של קפיצת הדרך. וכן אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְתְּהוּ – ר"ת א-ה-ו וכן הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְתְּהוּ אֵץ – ר"ת ה-ו-א, שרשרת של צירופי שם המיוחד א-ו-ה

(ב) היקש מ-(בר' ויצא כה,יא) וַיִּפְנֶעַ בְּמָקוֹם תפילת יעקב למעלתה של תפילה בכלל.

בבלי סנהדרין צה,א אמר אבישי שם אוקמיה לדוד בין שמיא לארעא. – ונימא ליה איהו! – אין חבוש מוציא עצמו מבית האסורין. – אמר ליה: מאי בעית הכא? – אמר ליה: הכי אמר לי קודשא בריך הוא, והכי אהדרי ליה. – אמר ליה: אפיך צלותיך, מכלתא דרבי ישמעאל בשלח – מסכתא דויהי פרשה ב ... וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה', מיד תפסו להם אומנות אבותם אומנות אברהם יצחק ויעקב. באברהם הוא אומר בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה' (בראשית יב,ח) ... ביצחק הוא אומר ויצחק בא מבוא באר לחי רואי (בראשית כד,כב) וכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה (בראשית כד,סג) אין שיחה אלא תפלה שני' ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי (תהלים נה,יח) וכתיב אשפוך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד וגו' (שם /תהלים/ קמב ג) וכתיב תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' וגו' (שם /תהלים/ קב א), ביעקב מהו אומר ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש (בראשית כח יא) אין פגיעה אלא תפלה שני' ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם ונה ותפלה ואל תפגע בי (ירמיה ז,טז) וכתיב יפגעו נא בה' צבאות לבלתי בואו הכלים הנותרים בית ה' (ירמיה כז,יח) וכה"א אל תראי תולעת יעקב מתי ישראל (ישעיה מא,יד) מה תולעת זו אינה מכה את הארז אלא בפה כך אין להם לישראל אלא תפלה ואומר ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (בראשית מח כב) וכי בחרבו ובקשתו לקחה אלא לומר לך חרבי זו תפלה בקשתי זו בקשה וכה"א גור אריה יהודה וגו' (שם /בראשית/ מט ט) ואו' וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה (דברים לג ז) וכן ירמיה אמר ארור הגבר אשר יבטח באדם (ירמיה יז,ה) ובתפלה מהו אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו (ירמיה יז,ז) וכן אמר דוד לגולית ... ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו (תהלים כח,י) וכן באסא הוא אומר ויקרא אסא אל ה' אלהיו ... (דה"י יד,י), במשה מהו אומר וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום וגו' וירדו אבותינו מצרימה ונצטעק אל ה' וישמע קולנו (במדבר כ,יד – טז)

בראשית יוצא ללב:

אֲעֵבֶר בְּכָל-צִאֲנֵךְ הַיּוֹם הַסֵּר מִשָּׁם כָּל-שָׂחָו וְנָקַד וְטָלוּא וְכָל-שָׂחָוּם בְּפִשְׁבִּים וְטָלוּא וְנָקַד בְּעֵזִים וְהָיָה שְׂכָרִי:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה, סְלִיק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מוֹנָה – רבוי; מוֹנֵה פִּשְׁטָא – מוציא מפשטו; מִרְכָּא = מאריך; רבוי; דְּרָגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק; מַעֲשֵׂה, לא ממש; טַפְסָא = טרָקָא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מִרְכָּא טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבית, מכל מקום; דְּרָגָא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מִרְכָּא טַפְסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְפָּא – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָּא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְפָּא – זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זִקְפָּא קִטְוֹן ... זִקְפָּא קִטְוֹן – זקף-קטן – 2; זִקְפָּא קִטְוֹן – זקף-גדול – 3;
דרוש בפסוק שיעור, מוציאת, תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מוציאת; פִּרְזָא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

אָעֲבֵר בְּכַל-צִאנְךָ הַיּוֹם הַסֵּר מִשֵּׁם – קדמא ואזלא קדמא ואזלא , ראה קו"א ... קו"א
הַסֵּר מִשֵּׁם קָל-שְׁחָה – פסק נִקְדָּ וְשָׁלוּא וְכָל-שֵׁה-חוּם בְּפִשְׁבִּים וְשָׁלוּא וְנִקְדָּ בְּעֵזִים וְהִנֵּה שְׁכָרִי
פסק בתפקיד להעביר התאור שאחרי הפסק | נִקְדָּ וְשָׁלוּא וְכָל-שֵׁה חוּם בְּפִשְׁבִּים וְשָׁלוּא וְנִקְדָּ בְּעֵזִים
קריאה ללא פסק משמע מה מוסר מעדרי לבן הַסֵּר מִשֵּׁם קָל-שְׁחָה וְכָל-שֵׁה-חוּם בְּפִשְׁבִּים וְשָׁלוּא וְנִקְדָּ בְּעֵזִים
קריאה עם פסק, היינו מהפסק והלאה משמע שכר יעקב מעדרי לבן שנשארו ללא בעלי החיים הדומים לשכר נִקְדָּ וְשָׁלוּא וְכָל-שֵׁה-חוּם
בְּפִשְׁבִּים וְשָׁלוּא וְנִקְדָּ בְּעֵזִים וְהִנֵּה שְׁכָרִי:

בראשית ויצא כט,ב:
וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי-צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ בֵּי מִן-הַבְּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים
וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה עַל-פִּי הַבְּאֵר:
הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֵבֶן – ר"ת ה-י-הו (צירוף חדש טבת),

וַיֵּרָא – גרשיים וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה – דרגא מונח רביע, ב"ר פרשה ע (ה) ... ד"א וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה זו ציון, וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה
עֲדָרֵי-צֹאן ג' בתי דינים, דתנן ג' בתי דינים היו שם, אחד בהר הבית, ואחד בפתח העזרה, ואחד בלשכת הגזית וגו' שהיו נושאים
ונותנין בדין עד שמעמידים אותו על בוריו. ...
ד"א וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה זו סנהדרין, וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי-צֹאן אלו ג' שורות של תלמידי חכמים שהם יושבים לפניהם. ...
שמשם שומעין את ההלכה וגו' שהיו נושאים ונותנין בהלכה עד שמעמידים אותה על בוריה.
ד"א וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה זו בית הכנסת. וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי-צֹאן אלו ג' קרואים בֵּי מִן-הַבְּאֵר וגו' שמשם היו שומעין
את התורה **וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה זו היצר הרע וגו' (פ,ג), וְהַשִּׁיבוּ אֶת-הָאֵבֶן וגו' שכיון שהם יוצאים להם יצר הרע חוזר למקומו.**
וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה – דרגא מונח רביע, התבנית מרמזת על יצר הרע ותיקונו ע"י בתי דינים להעמדת הדין וההלכה על בורים ובית
הכנסת לחזוק בקריאת ולימוד תורה נגד יצר הרע.
והאבן גדולה אנשי המקום רואים את הקושי בבאר ובאבן הגדולה הוא היצר הרע, יעקב אבינו רואה את היכולות של הבאר והדרך לאכוף
את היצר הרע.

בראשית ויצא לא,כט,ל:
כִּטְוֹן יִשְׁלַח יָדָיו לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם אֲמַשׁוּ אֶמֶר אֵלַי לֵאמֹר הַשְּׁמֹר לָךְ מִדְּבַר עַם-יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד-רָע:
[ל] וְעַתָּה הִלְךְ הַלְכָתְּ כִּי-נִכְסְפָה לְבֵית אֲבִיךָ לָמָּה נִגְבַּתְּ אֶת-אֵלֹהֵי:
(כט,א,ב) אֲמַשׁוּ אֶמֶר אֵלַי לֵאמֹר מונח פסק דרגא מונח רביע,
אֲמַשׁוּ – מונח פסק, מונח אפשר כי מלמד התבנית שאחרי "דרגא מונח רביע" עשויה ללמד על מספר ענינים הקשורים לתפקידה.
הסבר (א) אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר דרגא מונח רביע, בפשט לבן מייצג את הרע שבאדם הנמשך מחטא אדה"ר. אֵלַי לֵאמֹר מונח
רביע מרמז להגנה על יעקב מפני כל, כאן לבן.
וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם אֲמַשׁוּ אֶמֶר אֵלַי לֵאמֹר – בכל מלה נמצא ערך ג' מ"א: א"ל"י א"מ א"מ א"מ א"ל"י א"מ; ע"פ אוצר ג' הרב י"ר פאלוך
זצ"ל מ"א היא ג' ס"ת כ' מלאכיו יצוה' לך' (תה' צא,ח"י) נמצא יעקב מוגן משה צדדים (מזרח, דרום, מערב, צפון, מעלה ומטה) ע"י
מלאכי ה' וזה תיקון למזימת לבן הממשיכה מחטא אדה"ר המרומזת בטעמי המלים **אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר – דרגא מונח רביע, שעליה נאמר ב-**
(דב' תבוא כו,ה) אֲרַמְלֵי אֲבָד אֲבִי וב-הגדה של פסח "שלבן ביקש לעקור את הכל"

הסבר (ב) זוהר ויצא, ע"פ מִתּוֹק מַדְבַּשׁ: תרפים בעלי חלק זכר הוא המלאך ס"מ וחלק נקבה הוא הנחש. דרגא מונח רביע מרמז על חטא
אדם הראשון בגלל הנחש. וגם מרמז לתיקון החטא. לבן חזר בתשובה לזמן קצר וחזר לסורו באמרו **(כט,א,ג) אֵלֹהֵי אֲבִיכֶם וְאֵלֹהֵי**
נְחֹר. וע"פ (ב"ר פר' עד,ו) אפשר להבין שבאומרו (כט,א,ג) לָמָּה נִגְבַּתְּ אֶת-אֵלֹהֵי: חזר לסורו. אפשר כי אֲמַשׁוּ פסק מלמד על היפסקות
שובו בתשובה, היינו שב לסורו.

הסבר (ג) וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם – קדמא ואזלא, אֲמַשׁוּ – מונח פסק אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר – דרגא מונח רביע, ב"ר פרשה עד (ו) ... אמר דלמא
חזר ביה (לבן רמז ליעקב רמז חיבה שיחזור אליו). **(כו) ולא נטשתני לנשק לבני ולבנתי. אמר לו (יעקב) עד כדון אית ביה (ע"פ עץ**
יוסף ומתנות כהונה, עוד עתה יש כח בידך לנשקן, כלומר הזדמנות אחרונה, לבן הבין שיעקב לא יחזור ולכן שינה מחיבה לאיום וגילה
בזיונו) **יִשְׁלַח יָדָיו לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע (אתנה) וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם – קדמא ואזלא כעין דבר מרכזי ולבן חזר בתשובה, אֲמַשׁוּ – מונח**
פסק אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר – דרגא מונח רביע, אמר לית הוא מיניה. (אין הוא מין, לפיכך אמר וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם ולא שכפר בעיקר.)
אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר – דרגא מונח רביע, התבנית מרמזת על יצר הרע של לבן הגורם לו לכפור בעיקר ליעני משפחת יעקב והם מגיבים
על דבריו **(כט,א,ג) לָמָּה נִגְבַּתְּ אֶת-אֵלֹהֵי: א"ר אייבו כיון ששמעו השבטים כך אמרו בושנו כך אבי אמנו שלעת זקנותך אתה אומר**
לָמָּה נִגְבַּתְּ אֶת-אֵלֹהֵי:

אֲמַר אֵלַי לֵאמֹר – ס"ת רי"ר, לֵאמֹר הַשְּׁמֹר – ס"ת ר"ר, הַשְּׁמֹר לָךְ – אותיות מש"ה רכ"ל – אפשר מרמז למדרש כי בלעם (נכד
לבן) היה בעצה על משה התינוק לאבדו במים ואח"כ בגחלי אש. **הַשְּׁמֹר לָךְ מִדְּבַר – ר"ת אל תקרב ה'ל"ם (במשה בסנה)**
(כט,א,ג) וְעַתָּה הִלְכָתְּ כִּי-נִכְסְפָה לְבֵית אֲבִיךָ – ס"ת יפ"ה, נִכְסְפָה לְבֵית אֲבִיךָ – ס"ת הת"ך, הכ"ת, תכ"ה,
תכ"ה שם שבו משה רבנו הרג המצרי
הכ"ת שם שמירת הריון, ספר עבודת ישראל
הת"ך שמו של דניאל במגילת אסתר.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תפנית ההשקפה: אהבה, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מקור: פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממש; לא ממש; טפא = טרףא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רבוע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק ריעון לנושא אחר בהלכה;

1.5 בראשית ויצא כח"י: (התשע"ה) (בהשתתפות נחלת יעקב)

בראשית ויצא כח"י: וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ:

בראשית ויצא כח"י: וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ:
בראשית ויצא כח"י: וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ:
בראשית ויצא כח"י: וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ:

מהרש"א חידושי אגדות מסכת קידושין סט,א פרק עשרה יוחסין

נאמר ב-משנה קידושין פ"ד, מ"א עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראל וכו'. אלו עשרה כתות הם כלל ישראל המאמינים בה' וקדושתן עשר קדושות זו למעלה מזו עד הכהן שהוא קודש הקדשים ... ודע כי כמו כן בא"י שניתן להם לישראל יש עשר קדושות זו למעלה מזו עד קודש הקדשים כדתנן פ"ק דכילים וכמו שיש בצבא מעלה עשר קדושות זו למעלה מזו כדאמרינן במדרשות (מצאנו זוהר יתרו טז,א) כן יש בצבאות שלמטה שהם כלל ישראל:

מלב"ם תורה אור דברים פרשת ניצבים כט ... ד"א חושב בכאן עשר מדרגות כמ"ש בוה"ק פ' יתרו (דף ס"ז) והענין ע"פ מ"ש המהרש"א פרק י' יוחסין דכמו שהמרכבה העליונה נכללת מעשר מדרגות ואין דבר שבקדושה פחות מעשרה כן למטה קדושת ישראל זיו הדרם הוא בעשר מדרגות והם עשרה יוחסין שעלו מבבל וגו'

זוהר כרך ב (שמות) פרשת יתרו (דף סז עמוד א) ... אמר ר"ש ריש דעמא בלחודייהו רישי דשבטין בלחודייהו נוקבי בלחודייהו ה' דרגין לימינא וה' דרגין לשמאלא הדא הוא דכתיב (דב' נצ' טט) אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם פְּלִגְמֵי לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִשִׁיכֶם שְׂבִיטֵיכֶם וְקִנְיָנֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ וְשָׂרְאֵל: הא ה' דרגין לימינא, וה' דרגין לשמאלא מאן אינון, היינו דכתיב (דב' נצ' טט) טַפְסֶם נְשִׁיכֶם וְגִרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּ מִתְּנִיד מִחֶטֶב עֲצִיד עַד שְׁאֵב מִיְמִיד: הא ה' דרגין לשמאלא כלהו דרגין אתתקנו כגוונא דלעילא, (כל המדרגות כעין המדרגות שלמעלה) וגו'

וכתב ספר המקנה מסכת קידושין סט,א על דברי המהרש"א הנ"ל ויש לפרש דזה שהתפלל יעקב בפרשת ויצא (בר' ויצא כח"י) וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים כפרש"י ז"ל שיחול שמו עלי מתחילה (וְהָיָה) ועד סוף (ה') שלא ימצא פסול בזרעי, וְהָיָה ה' – פעמיים שם הוי"ה ואילו מצטרפת התמיכה מתבנית הטעמים וְהָיָה ה' לִי – דרגא תביר טפא, כעין קבוצת פרטים שעל כל אחד חל אותו ענין, וזה כפרש"י ז"ל שיחול שמו עלי מתחילה (וְהָיָה) ועד סוף (ה') לְאֱלֹהִים – סלוק, מגביל שלא ימצא (שלא יכנס) פסול בזרעי

והיינו לפי שראה יעקב בחלומו מרכבה עליונה כמ"ש (בר' ויצא כח"י) וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ: וראה שהם עשר מדרגות זה למעלה מזה כמ"ש מהרש"א ז"ל כנ"ל והבטיחו השי"ת להשרות שכירתו במקום ההוא (וזהו חידוש המקנה הבניני על המהרש"א וזהו יתרו לו, א, שזה מה שיעקב ראה בחלום)

והבין (יעקב) כי כמו כן יש עשר קדושות בצבא מטה כמו בצבא מעלה וזהו שאמר לו הקדוש ברוך הוא (בר' ויצא כח"י) וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרֻצֹת יָמָה וְקִרְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה וּבְזַרְעֶךָ: על המהרש"א אומר שעשר המדרגות בעם ישראל הם הכתובים (בנצבים) שהתדבקו בישראל ופירוש וְנִבְרְכוּ מלשון הברכת אילן (ראה (בר' לך יב,ג) תורה תמימה ע"פ (יבמות סג,א) שתי ברכות טובות יש לי להבריך בך, רות המואביה ונעמה העמונית), ונראה דהיינו דאמר וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר ופרשו חז"ל שבגלותן נמשלו לעפר ואמר לו בלשון הזה לרמוז לו על הגלות מפני שאחז"ל [בבלי פסחים פז,ב] שלא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים שנאמר וזרעתם (יר' לא,ב) זָרַע אֲדָם וְזָרַע בְּהֵמָה: (טט) – שלא כפרש"י טובים וסכלים שבהם, ותיב"ע שאין עוונותיה נפקדין עליה, רד"ק רבוי אדם ורבוי בהמה) והיינו דקאמר שע"י שיהיה וְהָיָה זְרַעְךָ פְּעֶפֶר הָאָרֶץ שיהיה בגלות וְנִבְרְכוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲרָמָה היינו שיתוספו עליהם גרים וזה ה' בחינות יעקב שהוצרך לצאת לחוץ לארץ כדי להוציא ניצוצות שבחור"ל וכמ"ש בפ' (בר' ויצא לא,א) לָקַח יַעֲקֹב אֶת-פְּלִאֲשֶׁר לְאֲבִינֹו (טט) לקח כל ניצוצות הקדושה), וזהו דקאמר וְנִבְרְכוּ בָךְ ... וּבְזַרְעֶךָ. וענין הגרים הוא כדי להשלים המרכבה בעשר בחינות ע"י גירי וחרורי וכיון שראה יעקב שהשלימות המרכבה יהי' ע"י פסולי קהל שהם ממזרים שתוקי ואסופי התפלל שלא יהיו אלו מזרעו ולא ימצא בהם פסול ושהיו הפסולים מן הגרים שיתוספו עליהם וכמ"ש דלהכי חשיב במתני' ממזרים בתר גרים (במשנה הממזרים כתובים אחרי הגרים לרמוז לתפילת יעקב שלא ימצא פסול בעם ישראל מבני יעקב עצמם), וז"ש (בר' ויצא כח"י) וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף שאין השכינה שורה אלא על (המשפחות) מיוחסות שבישראל, מ"מ השלמת המרכבה בעשר קדושות כמו שאמרה התורה בפרשת שלח (במ' שלח טו,טו) הִקְהֵל חֻקָּה אֶתְּ לָכֶם וְלַגֵּר הֵגֵר וגו' שהקהל נשלם על ידי כולם וגו'

משנה מסכת קידושין פ"ד, מ"א עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראל חללי גירי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי כהני לויי וישראל מותרים לבא זה בזה לויי ישראל חללי גירי וחרורי מותרים לבא זה בזה לויי ישראל חללי גירי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין לבא זה בזה:

עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראל חללי גירי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי (קב – א) כהני לויי וישראל מותרים לבא זה בזה (קב – ב) לויי ישראל חללי גירי וחרורי מותרים לבא זה בזה (קב – ג) גירי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין לבא זה בזה: לתנא קמא הגרים לא נקראים קהל ולכן מותרים בממזר,

בבלי קידושין עג,א ... והילכתא: גר מותר ככהנת ומותר בממזרת; מותר ככהנת, לא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים; ומותר בממזרת, כרבי יוסי.

הקְהָל – זקף-גדול מלמד על שלוש קבוצות בעם ישראל חֻקָּה אֶתְּ לָכֶם – מרכא תביר טפא, קבוצת פרטים קשורים לענין עם ישראל, השונים בהלכותיהם לענין נישואין זה בזה, שבתפקידי שררה ישמשו רק מיוחסים (ראה רמב"ם הל'ק).

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת קידושין פ"ד

[א] כאשר עלה עזרא מבבל לא השאיר שם פסול כלל אלא כהנים לויים וישראלים מיוחסין, וכך אמרו לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסלת נקיה, והעלה עמו אלו העשרה יוחסין מפני שחשש שמא יתערבו עמם, לפי שאין שם בית דין הגדול לשמור על כך, לפיכך העלים לירושלם שיש שם בית דין הגדול ולא יניחום להתערב. ונתיני, הם הגבועונים שנתגיירו בימי יהושע אשר בהם נאמר ויתנם יהושע חוטבי עצים וכו'.

[ד] ... לפי שכלל הוא אצלינו לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולין, ומותר לכהנת להנשא לגר או חלל, וכל שכן הלוייה והישראלית.
[ז] פסק ההלכה שלכתחלה אין מניחין אותו (כהני?) לישא כר' אליעזר בן יעקב, ואם נשא בת גרים אין מוציאין מידו כר' יוסי, וזרעו כשר.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרנא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב"ש שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססן 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מתפסוק ריעון לנושא אחר בהלכה;

נעיין בפסוק בהקשר למשנה עשר יוחסין.

וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל־ – עשר אותיות כרמז לעשר **מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה** בעם ישראל

וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה – מרכא תביר מרכא טפאא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא השלמים המרכבה לעשר קדושות בצבא מטה ואלו עשרה יוחסין והשונים בהלכותיהם או ענינם זה מזה.

קהל ישראל מכיל עשרה יוחסין השלמים המרכבה כמו שכתב בספר המקנה. עיקרי ההבדלים הם בין ישראלים מיוחסין, ישראלים לא מיוחסין, גרים.

והם שונים בהלכותיהם לענין נשואין כפי שמבואר בפ"ד מסכת קידושין. מי רשאי לבוא במי. כל פרטי הדינים שבמשנה ו', כגון לגבי נשואי כהנים יש הגבלות נוספות שלא ישאו גיורת, חללה, גרושה, זונה. ראה הגבלה על מלת **וְנִבְרְעָה**.

נעיין בתת-תבנית הטעמים של הכתוב **כָּהֵן כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה**

ב- (**בבלי יבמות סגא**), נדרש מ- (**בר' לז יבג**), **וְנִבְרְכוּ בְךָ** מלשון הברכה וחיבור לקבלת רות המואביה ונעמה העמונית כגרים הראויים לבוא בקהל. מוצע לומר שהכתוב כאן **וְנִבְרְכוּ בְךָ** מלמד על קבלת גרים הראויים לבוא בקהל. אפשר כי טעם מלת **וְנִבְרְכוּ** מרכא = מאריך מרמז להארכת עם ישראל, וכתב **צורר המור** הברכת, הרכבת ענפים באומות העולם וכך יהיו כלולים **כָּהֵן כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה**, ואילו הגרים.

כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה – מרכא טפאא, כעין יתור לרבות גרים שאינם ראויים לבוא בקהל מיידית או בכלל לא.

כָּהֵן כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה – תביר מרכא טפאא, התביר מחלק ביתור לרבות ומרמז לעוד תכונה של שוני בין הפרטים.

גרים מצריים וגרים אדומיים, אינם רשאים לבוא בקהל ישראל עד דור שלישי, גרים זכרים ממואב ומעמון לא יבואו בקהל ה' אבל יכולים להתגייר ומותרים במזרת. **פירוש המשנה לרמב"ם מסכת קידושין פ"ד, ה"ג** האסורין לבוא בקהל הם עמוני, ומואבי, וממזר, ושתוקי שלא נבדקה אמו, ואסופי, וכותי בזמן שלא היה הכותי אצלם גוי, אבל היום כבר ביארנו שהם כגויים לכל דבריהם. ואמרו ר' יהודה אוסר, ענינו ואפילו לר' יהודה שאוסר גר בממזרת מתיר גר עמוני בממזרת, לפי שכל מה שאמר ר' יהודה קהל גרים אקרי קהל וגר אסור בממזרת אם היה אותו הגר ראוי לבוא בקהל, אבל אם היה אסור לבוא בקהל הרי הוא מותר בממזרת. והלכה כר' אלעזר. ופסק ההלכה קהל גרים לא אקרי קהל וגר מותר בכהנת ומותר בממזרת.

אנציקלופדיה תלמודית כרך כה, [יפת תואר] טור יח ... ושביט שבי, לרבות כנענים שבתוכה²⁰⁰, ולמדים ממקרא זה שמקבלים גרים משבע אומות, כדעת ר' שמעון²⁰¹, ומותר לו לגיירה ולקיימה לו לאשה, ור' יהודה הסובר שאין מקבלים גרים משבע אומות²⁰², חולק על לימוד זה, שהרי אינו יכול לקיימה לו לאשה, והלכה כר' שמעון שאף כנענית יפת תואר מותר לו לקחתה לו לאשה²⁰³ (טט – כדוגמת רחב שנשאה יהושע ויצאו מהם שמונה או עשרה נביאים כהנים).

(טור יט) יפת תואר מצרית או אדומית - שאסורה לבא בקהל, להלכה²⁰⁴ - כתבו אחרונים שהיא מותרת, שהיא בכלל ההיתר הנלמד מ"ושבית שבי"ו²⁰⁵, ובא הכתוב לרבות מצרית ואדומית²⁰⁶. ויש מצדדים לומר שכשם שהתיר הכתוב איסור נכרית, כך התיר איסור פסולי קהל (יפת תואר מצרית ואדומית שהותרה אז כבר לא נמצאת בפסולי קהל) ונסתפק אם אומרים שכיון שהותרה לו הותרה לכל ישראל, שאם לקח יפת תואר מצרית או אדומית לאשה וגירשה או מת, מותרת להינשא לישראל אחר, או לא²⁰⁹.

וְנִבְרְעָה – סלוק, מגביל גר להיקרא זרע ישראל מלא עד שתהא אמו ישראל, וזה מגבילו (א) לשמש במשרות מסוימות שבהם ישמשו רק מיוחסים. **פירוש המשנה לרמב"ם מסכת קידושין פ"ד, ה"ה** ... וכך הסנהדרין לא יהיו אלא כהנים ולוים וישראל המיוחסים. ונבאר את זה במסכת סנהדרין, לפי שבהם אמר ה' (**במ' ב' יא טז**) **וְהִתְנַצְּכוּ שָׁם עִמָּךְ**: בדומין לך בחכמה וביראה וביוחסין.

(ב) להביא בכורים, (ג) משנה נוסח תפילתו **משנה מסכת ביכורים פ"א, מ"ד** אלו מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל וכשהוא בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו:

ספר המקנה למד כי הסיפא של הפסוק עוסק בעשר יוחסין בעם ישראל וגם הביא רישא הפסוק **וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעַפְרַיִם הָאֲרֶץ** שיהיה בגלות **וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל־מִשְׁפְּחַת הָאֲדָמָה** היינו שיתוספו עליהם גרים, וזה הצענו מרומז בתת קבוצה של גרים שונים. נעיין ברישא של הפסוק ונבדוק האם וכיצד הוא מתאים לענין גרים.

בראשית ויצא כח, יד: וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעַפְרַיִם הָאֲרֶץ וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה

בבלי יבמות מזא, ... תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר? אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים ומטורפין, ויסורין באין עליהם?

אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים ומטורפין, ויסורין באין עליהם? דרשות מהכתוב שמקשרות בין זה ובין גרים (**בר' ויצא כח, יד: וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעַפְרַיִם הָאֲרֶץ** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות והטעמים מהפך פשטא מלמדים שלפחות אחת מן הדרשות יוצאת מפשט הכתוב.

(א) **בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה ס"ה**, (טט - דרשה א) **וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעַפְרַיִם**, מה עפר הארץ אינו מתברך אלא במים, כך בניך אין מתברכים אלא בזכות התורה שנמשלה כמים, ומה עפר הארץ מבלה את כל כלי מתכות והוא קיים לעולם כך בניך מבלין את כל העולם והם קיימים לעולם,

(טט - דרשה ב) ומה עפר עשוי דיש לכל, כך בניך עשויים דיש, הה"ד (ישעיה נא) ושמתיה ביד מוגיך, מהו מוגיך אלן דממיגין מחתיך [נ"א מכתין] **ומיסירין אותך ומתישין את כוחך**, אפילו כן לטובתך משקשקין וממרקין לך מן חוביך ... ר' עזריה בשם ר' אחא אמר היא סימן טוב מה פלטירה זו מבלה את העוברים ואת השבים והיא קיימת לעולם, כך בניך מבלים את כל אומות העולם והם קיימים לעולם, (**בר' ויצא כח, יד: וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה וְנִבְרְעָתָ יָמָה**), א"ר אבא בר כהנא את הוא תרעייא דימה,

ואף-על-פי שעם ישראל בשפלות, הוא שער ים התורה להביא העולם למצב של דעת ה' כמים לים מכסים

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 המצוות ההשקפות: אתנח, סליק = סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא ממשט; מראק = מאריך, רבוי; דראק – מצרף; תביר – מחלק, ממשט, לא ממש; טפאק = טרףא – שני משמעות, רבוי מתפטר; מראק טפאק – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דראק תביר טפאק – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מראק תביר טפאק – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מראק טפאק – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סק' – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זראק סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מציצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

הגמרא הבאה מלמדת שלושה דברים בגיור: בית דין לגיור, מילה וטבילה, טבילה ביום.
בבלי יבמות מו, ב ... ש"מ תלת: ש"מ גר צריך שלשה (דיינים מומחים), וש"מ אינו גר עד שימול ויטבול, וש"מ אין מטבילין גר לילה. ונימא: ש"מ נמי בעינן מומחין! דלמא דאיכלעו. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גר צריך ג', (במ' שלח טו, טז) **משפט** כתיב ביה (רש"י ואין משפט פחות מג'). ת"ר: מי שבא ואמר גר אני, יכול נקבלנו (רש"י: לא נצריכנו הטפת דם ברית וטבילה)? ת"ל: **אתָּה**, במחוקך לך. בא ועדין עמו (רש"י – שנאמן), מנין? ת"ל: (וי' קדשים יט, לג) **ס וְכִי-יָגוּר אֶתְּךָ גֵר פְּאָרְצֶכֶּם**, תלמוד לומר (וי' קדשים יט, לג) **ס וְכִי-יָגוּר** – מכל מקום ולקמן פריך כיון ועדין עמו פשיטא ומי בעי קרא.

- (וי' קדשים יט, לג) **ס וְכִי-יָגוּר אֶתְּךָ גֵר פְּאָרְצֶכֶּם לֹא תוֹנֶה אֹתוֹ**;
2. במדבר שלח טו, טז: הִקְהַל קְהָה אֶתְּךָ לְכֶם וְלָגֵר הֵגֵר קְהַת עוֹלָם לְדֹרְתֵיכֶם כְּכֶם פֶּגֶר יְהִיָּה לְפָנֵי ה'
3. במדבר שלח טו, טז: תְּהַרְגֵה אֶתְּךָ וּמִשְׁפַּטְךָ אַחַד יְהִיָּה לְכֶם וְלָגֵר הֵגֵר אֶתְּכֶם: פ

(בר' ויצא כח, יד) **וַיִּפְרָצְתָּ יָמָה וְנִקְדְּמָה וְצִפְנָה וְנִגְבְּה** כתוב המרמז על דרך קבלת גרים לעם ישראל
בבלי יבמות מו, א ... וחכמים אומרים: טבל ולא מל, מל ולא טבל – אין גר, עד שימול ויטבול.
 יוסבר לפי סדר המלים בפסוק קודם מל **וַיִּפְרָצְתָּ** – תביר אותיות ברי"ת, ואח"כ טובל ב-**יָמָה וְנִקְדְּמָה** כאשר מלת וקדמ"ה מכילה אותיות ד'מקו"ה. על כך הוסיף הרב ארלנגר סנדר הי"ו שאם נשתמש במדה גורעין ומוסיפין ובמידה גימטריה נגרע אות ד' ממלת **נִקְדְּמָה** ונוספה למלת **יָמָה** נקבל אותיות ימ"ה-ד ובגימטריה י"מ = נ' לכן התקבלה המלה נד"ה. ממלת **נִקְדְּמָה** נותרו אותיות וקמ"ה = מקו"ה, בסיכום **יָמָה וְנִקְדְּמָה** הפך ל-מקו"ה נד"ה, כנאמר ב-(יבמות מז, ב) ובמקום **שנדה טובלת**, שם **גר ועבד משוחרר טובלין**; וכל דבר שחוצץ בטבילה (נדה), חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה.
 הערה: אותיות מקו"ה שווה קו"ה מ' ועל כך הערת הרב מאיר מאזוז הי"ו אפשר לומר כי (שמ' תר' כו, יח) **וְקָמָה גִ' אֶתְּךָ וְנִקְ** = ג' אותיות מ' סא"ה = 106, אותיות קו"ה ר"ת מ'דת ה'מים או המ'קוה

יָמָה וְנִקְדְּמָה הפך ל-מקו"ה נד"ה, ההלכה בענין
תשובות רב נטרונאי גאון - ברודי (אופק) יורה דעה סימן רנב? צ"ל רא * וששאלתם נדה שטבלה בים, עלתה לה טבילה אילא (או לא). כך הראונו מן השמים: שנדה דאורייתא עולה לה טבילה בים, מפני שהים כמקוה הוא, ומקוה בו טובלין כל חייבי טבילות, נדות ויולדות ומצורעין וטמאין נבבלה ובשרץ ובעלי קריין, חוץ מזב שנאמר בו (וי' טו, יג) ורחץ בשרו במים חיים וטהר. ועכשיו כל נדות שבישראל ספק זבות הן, ואין עולה להן טבילה במקוה (וצריכות) [אלא צריכות] מים חיים (טט) והלכה שמקוה מספיק, שכן שנינו (פרה פ"ח מ"ח) כל הימים כמקוה שנאמר (בר' א, י) **וְיִמְלְקֶנָה הַיָּמִים קִרְיָ יָמִים**, דברי ר' מאיר, ר' יהודה אמר הים הגדול כמקוה {ו} לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה, ר' יוסי אמר כל הימים מטהרין בזוחלין (שו"ע יו"ד סי' רא, ס"ב) – נמשכים והולכים ואינן מכונסים) ופסולין לזבין ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת. ומשנה זו הלכה היא, ושנויה כאן ושנויה שוב במקואות (פ"ה מ"ד) לומר שהלכה היא, וכר' יוסי – דקיימא לן ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי – שאמר פסולין לזבין ולמצורעים, וכל נדות ספק זבות הן (טט) והלכה שמקוה מספיק.
 מחלוקת תנאים מהו הכתוב שהוא מקור לטבילת נדה וטמאים שונים (וגר ועבד) בים. ולרב נטרונאי גאון הראו מן השמים שנדה דאורייתא עולה לה טבילה בים, מפני שהים כמקוה הוא, וזכינו לגלות שבכתוב (בר' ויצא כח, יד) **יָמָה וְנִקְדְּמָה** מרומז הענין.
שולחן ערוך יורה דעה הלכות מקואות סימן רא סעיף ה
 כון כל הימים יש להם דין מעיין לטהר בזחילה; <ו> הילכך גל שנתלש מהים כ ובו ארבעים סאה ונפלו על האדם או על הכלים, עלתה להם טבילה.

יָמָה וְנִקְדְּמָה – מראק טפאק, יתור לרבות על גרות בבית דין או בעדים או בידיעת בית דין, (יבמות מז, ב) גרות בינו ובין עצמו בלי ידיעת בית דין, (יבמות מח, א) גרות בעל כרחו של עבד, זכוי גרות לקטן
וַיִּפְרָצְתָּ – תביר ממשט מתוך הרבוי הנ"ל של אופני גרות את הגרות בינו לבין עצמו שלא תחול
וְנִגְבְּה – הרוצה להחכים ידריים (בבא בתרא כה, ב), זוהר במקומות רבים), אומרים לגר התורה מחכימה אבל לעת עתה **וְנִגְבְּה** – אתנח, מגביל מודיעין לו (לגר) מקצת מצוות ועונשן, ומתן שכר,
וְצִפְנָה – וצופנים דברים הצפונים – החמורים, **וְצִפְנָה** – מראק, מרבה שאחרי הגיור ילמד שאר מצוות,
וְנִגְבְּה – אתנח, (**בבלי יבמות מח, ב**) מגביל את הזמן שמגלגלין עם עבד ערל שלקח מעובדי כוכבים עד שיאות למול ולטבול ולקיים מצוות הנוגעות לעבד לשנים עשר חדש. אין משהים בא"י מפני הפסד טהרות, ובעיר הסמוכה לספר אין משהין אותו כל עיקר שמא יספר לעכו"ם.
וְצִפְנָה וְנִגְבְּה – מונח אתנח, רבוי הגבלות בקבלת גרים **בבלי יבמות מז, א** ... אין לי אלא בארץ, בח"ל מנין? תלמוד לומר. **אתָּה**, בכל מקום ש-**אתָּה**; ... (א) וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוצה לארץ – צריך להביא ראיה. (ב) בא הוא ועדין עמו, ... (ב) גר שנתגייר בב"ד - הרי זה גר, בינו לבין עצמו – אינו גר (ג) **בבלי יבמות מז, ב** ... נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה, חוזרים ומלין אותו שניה. נתפא, מטבילין אותו מיד; (ג) מזהירין אותו לא לנהוג בבני ישראל כבבני נח על הגזל שבני נח נהגים על פחות משה פרוטה (ד) הרוצה להתגייר לקבלת טובת הנאה (ד) הרוצה להתגייר כי שם עינו בבת ישראל, או היא שמה עינה בבן ישראל

בקנין עבד כנעני מטבילים אותו לשם עבדות וחובת קיום מצוות לא תעשה כמו אשה.
 (יבמות מח, א) לומד מטבילת גר לשם גרות, להטבלת עבד משתחרר לשם שחרור, הפעם לקבלת מצוות מלאה.
 בקנין עבד כנעני מטבילים אותו לשם עבדות וחובת קיום מצוות לא תעשה כמו אשה.
 (יבמות מח, א) לומד מטבילת גר לשם גרות, להטבלת עבד משתחרר לשם שחרור, הפעם לקבלת מצוות מלאה.

יָמָה וְנִקְדְּמָה וְצִפְנָה וְנִגְבְּה – ר"ת וס"ת: י"ה ו"ה ו"ה ו"ה,
איצר החכמה - פרי עץ חיים, הרב וויטאל חיים, שער התפילה, פרק ב' ע' ד ... זהו שכתב בסבא דמשפטים דף צ"ו כי לבוש הנשמה הוא אלון"ה, על פסוק בבגדו בה. וביארנו בזוהר פרשת לך לך, כי אלון"ה, ר"ל: א"ל ו"ה. פי' הדבר: כי הלבוש שהוא מא"ל, הוא נמשך אל הזו"ן, הנקראים ו"ה שבהויה. ופי' זה נתבאר אצלינו, בענין **שמות ג' כלים** שיש בספירת החסד של ז"א, ושם ביארנו כי שם הכלי האמצעי טובת הנאה (ד) הרוצה להתגייר כי שם עינו בבת ישראל,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: אתנח, סליק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוזן פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא = טרנא – שנוי
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדטא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדטא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

שבו, הוא נקרא שם אלוה, הוא בחינת אל כפול כנ"ל, שהוא במלוי גימטריא שע"ח (טט – גי' חשמ"ל) עם ו' אותיות המלוי (טט – אל"ף למ"ד
 = 185 כפול 2 = 370 + 6 + 2) ... וב' אותיות ו"ה שבשם אלוה, הוא ענין מה שארז"ל ו"ה עם זכרי אמ"ח, הם רמ"ח מ"ע, והבן כל זה
 היטב.

י"ה מיצג כתר חכמה בינה, משפיע לשלוש כלים בחסד שאולי בכל אחד יש אותיות ו"ה כמו בכלי האמצעי.
 תורה כמים עליונים משפעים בשלוש כלים דחסד שהם החלק העליון של ז' ספירות (מידות) חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות.
 התפשטות דעת ה' כמים לים מכסים, מחדשת היחוד של י"ה בו"ה בארבעה רוחות העולם ע"י העלאת ניצוצות הקדושה בכל מקום ובפרט
 ע"י הגרים.

אוצר החכמה – בני יששכר, מאמר חדש אלול, מאמר א, מהות החדש ע' שעט ... דהנה (גליא רזיא, מג"ע אפן רמ"ז) במקוה תק"ס
 לגין, ובו יטהר האדם את עצמו, והוא על פי הירושלמי (תרומוט פ"י, ה"ה) שפסק דבריה בטלה בתתק"ס, והטעם נראה לי כי תק"ס הוא י"ו פעמים
 ס', והנה כל בריה יש בה ד' יסודות, וכל יסוד כלול מכלם, הרי י"ו יסודות, על כן צריך בטול י"ו פעמים ס', והנה להיות גם האדם כאשר נמשך אחר
 הטמאה הטה יסודותיו אחר הטמאה והפריד את עצמו מן הקדש מחויב לבטל את עצמו אל הקדשה ולהוליד כבריה חדשה,
 ע"י טבילה הגר מבטל ברייתו הנכרית אל הקדושה ונולד כבריה חדשה עם לבוש נשמה אלו"ה.

גר צריך ג', מרומז ב-(במ' שלח טו, טו) הקה"ל – זקף-גדול בתפקיד שלוש, בית דין של שלשה, אבל כאן הלימוד ממלת (במ' שלח טו, טו) משפ"ט
 אז אולי (במ' שלח טו, טו) הקה"ל – זקף-גדול בתפקיד שלוש, ש"מ תלת: ש"מ גר צריך שלשה, וש"מ אינו גר עד שימול ויטבול, וש"מ אין
 מטבילין גר בלילה. ונימא: ש"מ נמי בעינן מומחין! (מפרש את הג' לעיל ולא מוסיף עוד תנאי)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתחנן, סליק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מחקר פשוט – מוציא ממשטן; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפא = טרף – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה
היה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4 ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אלא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואילא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרא –
דרוש בפסוק שיער, מתיצת; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שיער, מתיצת; פזר – דרוש מהפסוק ריעון לנושא אחר בהלכה;

1.6 בראשית ויצא כח,י: (התשע"ו) (בהשתתפות נחלת יעקב)

בראשית ויצא כח,טו:

והנה אנכי עמך ושמרתיה ככל אשר תלך והשבתיך אל הארמה הזאת
כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי את אשר-דברתי לך:

רש"י – לפי שהיה ירא מעשו ומלבן. שפת"ח – דאם לא כן מאי אנכי עמך דמשמע מגן לך.

בראשית ויצא כח,כא: [כ] ויחר יעקב נדר לאמור אסייהנה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי
לחם לאכל ויגד ללבש: [כא] ושבתי בשלום אל-בית אבי ונתה ה' לי לאלהים:

והנה אנכי – קדמא ואולא, בתפקיד סדר ובתפקיד כעין כלל מלמד, ואין בכלל אלא מה שיש בפרטיו עמך ושמרתיה ככל אשר-

תלך, וכדי ללמוד בכלל ופרט צריך לימוד על הסדר כמאן דאמר ב-(ב"ר פ' ויצא פ' ע ד) הפרשה על הסדר נאמרה.

נענין במקור הבא לבירור הכלל ופרט.

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה ע ד רבי אבהו ור' יונתן חד אמר מסורת היא הפרשה ואחרינא אמר על הסדר נאמרה, מ"ד

מסורת היא הפרשה שכבר הבטיחו הקדוש ברוך הוא שנאמר (בר ויצא כח,טו) והנה אנכי עמך, והוא אומר (בר ויצא כח,כ) אסייהנה

אלהים עמדי אתמהא, מ"ד על הסדר נאמרה מה אני מקיים (בר ויצא כח,כ) אסייהנה אלהים עמדי אלא כך אמר יעקב אם יתקיימו לי

התנאים שאמר לי להיות עמי ולשמרני אני אקיים את נדרי, רבי אבהו ורבנן, רבי אבהו אמר (למד משני פסוקים) (בר ויצא כח,כ) ויגד יעקב

נגד לאמר אסייהנה אלהים עמדי מלשון הרע היך מה דאת אמר (ירימה ט) וידרכו את לשונם קשתם שקר, ונתן לי לחם לאכל, מגילוי עריות המד"א

(בראשית לט) ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל לשון נקי, (בר ויצא כח,כא) ושבתי בשלום אל-בית אבי משפחות דמים, ונתה ה' לי

לאלהים, מעבודת כוכבים,

רבנן פתרינן לה בכל עניינא (ארבעה הדברים מפסוק אחד), (בר ויצא כח,כ) אסייהנה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך,

מעבודת כוכבים מגילוי עריות משפחות דמים מלה"ר, אין דרך אלא עבודת כוכבים, כמד"א (עמוס ח) הנשבעים באשמת שומרון ואמרו חי

אלהין דן וחי דרך באר שבע, ואין דרך אלא גילוי עריות שנאמר (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת וגו', ואין דרך אלא שפיות דמים שנאמר (שם) משלי/

א בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם וגו', ואין דרך אלא לשון הרע שנה' (בראשית לא) וישמע יעקב את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב (בני לבן

הוציאו על יעקב שם רע ולשון הרע).

ב-(ב"ר פ' ויצא פ' ע ד) מבורר מהכתוב ב-(בר ויצא כח,כ) אסייהנה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך או משני הפסוקים (בר

ויצא כח,כא) מה נכלל בדבר ה' אל יעקב ב-(בר ויצא כח,טו) ושמרתיה ככל אשר-תלך.

ובכן, הקב"ה מבטיח ארבע שמירות המרומזות בטעם רביעי של (בר ויצא כח,טו) עמך – שמירה מלחטוא ומלהפגע (א) מעבודה זרה (ב)

מגילוי עריות (ג) משפיות דמים (ד) מלשון הרע. ויעקב מתנה נדרו-שבועתו בארבע שמירות המרומזות בטעם רביעי של (בר ויצא כח,כ)

עמדי. לכן משמעות טעם מקף של אשר-תלך – כרב-מצב (א) שמירה (ב) הסרת שמירה. שמירה מלחטוא ומלהפגע מארבע העבירות,

הסרת שמירה אם יעברו יעקב ומשפחתו על אחת מארבע העבירות האלו.

המקור הבא מלמד שיעקב ירא מעשו למרות ההבטחת ה', ומוסבר ממה שלומדים מ-(ב"ר פ' ויצא פ' ע ד) מדוע היה ירא.

נאמר ב-מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דעמלק פרשה ב ... יעקב נתן לו (הקב"ה) רמז ולא חש שני (בר ויצא כח,טו) והנה

אנכי עמך ושמרתיה והוא היה מפחד ויירא שני' (בר וישלח לבח,ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו, אדם שהקב"ה הבטיחו היה ירא ומפחד

אלא שאמר יעקב אבינו אוי לי שמה יגרום החטא.

טט: יעקב הבין שכל זמן שישמר מארבע עבירות יזכה לשמירת ה', ואפשר כי חשש (א) שנשא שתי אחיות (רחל ולאה) וגם שתי

השפחות היו בנות לבן (היינו גם הן אחיות). וזה עשוי להיכלל בגלוי עריות. (ב) מהנאמר (בר וישלח לה,ד) ונתנו אלי-יעקב את כל-אלהי

הנכר אשר בינם ואת-הבנות אשר באונייהם ויטמן אתם יעקב תחת האלה אשר עמ-שקם: יש ללמוד שהיה מקום לחשש של עבודה

זרה, ולכן יעקב ירא מעשו.

במקור הבא מובאים מצבים של שמה גרם החטא או שלא גרם, ואח"כ נקשרם אל תבניות הטעמים של (בר ויצא כח,טו) והנה אנכי וגו'.

בבלי ברכות ד,א ... ודוד מי קרי לנפשיה חסיד (האם דוד קרא לעצמו חסיד)? והכתיב (תהי כז,ג) לולא האמנתי לראות בטובה' בארץ חיים:

ותנא משמיה דרבי יוסי: למה נקוד על לולא (טט: נקודה מעל אות למ"ד, והכלל הוא שאם רוב האותיות ללא נקודה דורשים את הלא נקוד, היינו

"לוא" ובסידור אבנה המלה "לוא")? – אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! מובטח אני כך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים

לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לא (טט: כדרשה ממלת לולא)! – שמה יגרום החטא; כדרכי יעקב בר אידי,

דרבי יעקב בר אידי רמי, כתיב: (בר ויצא כח,טו) והנה אנכי עמך ושמרתיה ככל אשר-תלך וכתיב: (בר וישלח לבח,ח) ויירא יעקב מאד

(טט: מפני עשו אחיו)! אמר: שמה יגרום החטא, כדתיבא: (בר בשלח טו,ט) עדי-יעקב עמך ה' עדי-יעקב עמך ה' – זו

ביאה ראשונה (טט: לא"), עדי-יעקב עמך ה' – זו ביאה שניה (טט: לא"); מכאן אמרו חכמים (טט: מהפסוק בפר' בשלח): ראויים היו

ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרם החטא. (טט: בשעה שהגיע עזרא לארץ-ישראל מצא

שמהעולים לפניו נשאו להם נשים נכריות)

(בר ויצא כח,טו) ככל אשר-תלך והשבתיך – זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים בתפקיד כעין הקש כי והנה אנכי עמך ושמרתיהך

מותנה בקיום ארבע המצוות, ובאי קיום אחת מארבע המצוות גורם החטא ומוסרת השמירה (וחלק מהעולים בביאה שניה לא"י נשאו נשים

נכריות ואפשר שהושפעו מעבודה זרה). ר' יוסף אברמסקי הי"ו הוסיף שאחרי מתן תורה בני ישראל בכי למשפחותיהם שנאסרו בקרובות,

וזה מניעת ג"ע כדי שיזכו בא"י.

והשבתיך – מונח זקף-קטן במלה אחת, כעין מידה י"ח מל"ב מידות ריבה וריבה את הכל, נאמר במקצת ונוהג בכל. נאמר באחד, ביעקב
על שיבתו לא"י, שישמר מארבע עבירות וחל על כל שיבה של ישראל לא"י, שצריך להשמר מארבע עבירות אלו כדי לזכות בישוב א"י.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפיסת ההשערה: אתחן, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מן: פשטא – מוציא מפשט; מרא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3;
רביע – 4 ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא אולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוזיא, תלישא-גדולה = תישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוזיא; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

אבל הדר זקנים (בר ויצא נח, כז) מביא כי בני יעקב נכשלו בשלושה דברים, ואפשר להוסיף שגם לשון הרע, אלא שכולם ארעו אחרי חזרתם לא"י.

ד"א (בר ויצא נח, כז) אסי יהיה עליהם עמדי שלא אעבוד ע"ז. (בר ויצא נח, כז) ושמרני משפיות דמים. (בר ויצא נח, כז) בדרך מגילוי עריות שנאמר כן דרך אשה מנאפת. (בר ויצא נח, כז) ונתן לי לחם. אז (בר ויצא נח, כז) עשר אעשרנו לך. וכאשר בא יעקב לארץ שכח אותו נדר א"ל הקדוש ברוך הוא שכחת נדרך חייך תהיה נכשל באותן שלשה דברים וכן היה נכשל בע"ז דכתיב (בר וישלח לה, ד) ונתנו אלי יעקב את פלי אלהי הנכר אשר נהגים. נכשל בשפיות דמים דכתיב (בר וישלח לה, ד) ויקחו שגייבני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו. נכשל בגילוי עריות דכתיב (בר וישלח לה, א) ונתצא דינה בת לאה:

(בר ויצא נח, טו) כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי את אשר-דברתי לך:

ויקרא רבה (וילנא) פרשת בחוקותי פרשה לה, ב, ד"א (וי בח' כו, א) אסי-בחקתי תלכו הדא הוא דכתיב (משלי ח, לב) ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרבי ושמרו: מדבר ביעקב דכתיב ביה (בר ויצא נח, כז) ויגר יעקב גדר לאמר רבנו ור' אסי רבנו אמרי על הכל השיבו הקדוש ברוך הוא ועל הפרנסה לא השיבו, (בר ויצא נח, כז) אסי יהיה עליהם עמדי א"ל (בר ויצא נח, טו) והנה אנכי עמך (בר ויצא נח, כז) ושמרני, א"ל (בר ויצא נח, טו) ושמרתיה (בר ויצא נח, כז) בדרך הנה אשר אנכי הולך, א"ל (בר ויצא נח, טו) בכל אשר-תלך (בר ויצא נח, כא) ושבתי בשלום אל-בית אבי א"ל (בר ויצא נח, טו) ויהשבתיה אל-הארמה הנות ועל הפרנסה לא השיבו א"ר אסי אף על הפרנסה השיבו דכתיב (בר ויצא נח, טו) כי לא אעזבך ואין לשון עזיבה האמורה כאן אלא לשון פרנסה כד"א (תה' לו, כה) גערו היתיי גם-תקנתי ולא-ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש-לחם, ד"א אף על פי שזרעו ובניו הם מבקשים לחם לא ראיתי לאותו צדיק אביהם נעזב מיראתו של הקדוש ברוך הוא, א"ר הושעיא אשרי ילוד אשה שכך שומע מפי בוראו א"ר חנינא בר פפא אשרי (ע"פ עץ יוסף הקב"ה אומר אשרי) ואשריכם כשנתקיימו כל התנאים הללו שהתניתי עמכם א"ר אחא אף לבניו אמר כן שנאמר (משלי ח, לב) ועתה בנים שמעו לי אשרי ואשריכם לכשתקיימו כל התנאים הללו שהתניתי עמכם אימתי כשתשמרו את תורתי שנאמר (וי בח' כו, א) אסי-בחקתי תלכו.

עץ יוסף אמר ר' חנינא אשרי ואשריכם וכוונת ר' חנינא לומר שמה שאמר (משלי ח, לב) ואשרי דרבי ושמרו ולא קאמר אשריכם דרכי תשמורו כמה שאמר שמעו לי לנוכח. הוא לרמוז דקרינן נמי אשרי כי כביכול הקב"ה אומר שאשרי כשישראל מקיימין תורתו. כי הוא מתאוה לזה שעל ידי כן הוא רחמן כמדתו. מה שאין כן כשאינן מקיימין תורתו ויצטרך להתאכזר עליהם ומשנה מדתו.

כי לא אעזבך – יתיב מונח זקא-קטן, כי – יתיב בתפקיד דווקא כך, לפחות כך. ומשמעות תבנית הטעמים "תיב מונח זקא-קטן" דווקא שני דברים משמעם אעזבך כפי רד"ק (תה' לו, כה) ולא-ראיתי צדיק נעזב, הוא שיחסר לו לחם ושמלה. וכך ביקש יעקב אבינו (בר ויצא נח, כז) ונתן לי לחם לאכל ויבגר לקבש. כלומר כדי חיותי לבד, ואמר לו האל יתברך (בר ויצא נח, טו) כי לא אעזבך, נראה כי מי שחסר (טט: שני) אלה נקרא נעזב: אפשר כי חסר לחם נקרא נעזב מסיפא של (תה' לו, כה) וזרעו מבקש-לחם: וע"פ הריב"א ב- (בר ויצא נח, כז) חסר בגד נקרא נעזב שנאמר להפך על הגר (דב' עקב יח) ואהב גר לתת לו לחם ושמלה: (כך גם אפשר ללמוד על הלחם). וב-הדר זקנים (בר ויצא נח, כז) למד על הלחם מ- (תה' לו, כה) וזרעו מבקש-לחם: ובגד למד מדכתיב (בר ויצא נח, טו) ושמרתיה וימצינו שמירה גבי בגדים דכתיב (משלי כה, א) צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם:

כי לא אעזבך – יתיב בתפקיד (פשטא מלעלית) זקא-קטן שתי דרשות, ביחד שתי דרשות בפשט הכתוב, הקב"ה מבטיח (א) פרנסה (ב) שהצדיק לא נעזב מיראתו של הקב"ה (שלא כמאמר הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים) וע"פ עץ יוסף כביכול הקב"ה אומר אשרי ופרושו, שאשרי כשישראל מקיימין תורתו. כי הוא מתאוה לזה שעל ידי כן הוא רחמן כמדתו.

מדרש תנחומא (בובר) פרשת וישלח סימן ב

ר' אושעיא אמר אף על הפרנסה השיבו, שנאמר (בר ויצא נח, טו) כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי את אשר-דברתי לך. למה אמר שתי פעמים אשר אשר, כביכול דבר קשה, אמר ר' אושעיא אמר לו הקדוש ברוך הוא אשרי ואשריך כשעשה לך הדבר הזה, חזר ותבע ושבתי בשלום (שם שם /בראשית כ"ח/ כא), א"ל (בר ויצא נח, טו) ויהשבתיה, אמר ר' חנינא ב"ר יצחק אשרי לילוד אשה שכך שמע מבוראו, ראו כל מה שתבע מבוראו הבטיחו, ועל כל ההבטחות הללו הוא משלח ואומר כה תאמרן לאדני לעשו, הוי יפה נאמר מחזיק באזני כלב, אימתי כששלח יעקב אצל עשו.

כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי – זקא-קטן ... זקא-קטן בין שני קיסרים, כעין הקש אפשר שהכוונה להקיש מהפשט הנאמר על ישראל אל ה'. (שואל מדרש תנחומא) למה אמר שתי פעמים ב- (בר ויצא נח, טו) אשר אשר, כביכול דבר קשה, (ועונה) אמר ר' אושעיא אמר לו הקדוש ברוך הוא אשרי ואשריך מלת "אשר" אחת נדרשת אשרי (ע"פ עץ יוסף כביכול הקב"ה אומר אשרי על עצמו) שישראל מקיימין תורתו, מלת "אשר" אחת נדרשת על אשרי עם ישראל שמקיימין את תורת ה'.

כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי – זקא-קטן ... זקא-קטן בין שני קיסרים, כעין דבר החוזר וקורה, וזה כפי רד"ק (בר ויצא נח, טו) כי לא אעזבך עד אשר אם-עשיתי – אם כן יעזבנו לעולם, כי ההבטחה לו כל ימיו לעולם ולזרעו אחריו: אלא שהרד"ק לומד זאת מהכתוב אשר אם – כפל ענין לחזק הדבר, כי די לו באשר או באם:

הדר זקנים (בר ויצא נח, טו) עד אשר אם-עשיתי. יש עד שאין לו הפסק לעולם כמו (תה' קג, ז) מעולם ועד-עולם. ואפשר להסביר כי שם טעם יתיב של מלת עד מרמז על "יושב" דווקא כך יציב בשופעו (תה' קג, ז) וחסד ה' מעולם ועד-עולם עלי-יראיו וצדקתו לבני בנים:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הצמיח ההשקפה; אתחנן, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרשא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממשע, לא ממש; טפאא = טרשא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרשא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרשא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; תביר מרשא טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מוקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – היקש; השלישית – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרשא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.7 בראשית ויצא כח,י: (התשע"ז) (בהשתתפות נחלת יעקב)

בראשית ויצא כח,י: וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:

[בעל הטורים] – מְשַׁנְתּוֹ. (רבי יוחנן) קרי ביה ממשנתו [ב"ר ס"ז ט"ז] מתוך, שהיה הוגה בתורה ביום ובלילה לא שכב לבו מלהגות בה בחלומו.

[הרב כי טוב] – וכשהקיצ, אע"פ שלילה היה, לא חזר לשנתו אלא עשה כל הלילה יום בתורה ובתפלה ככל שאר לילותיו שמקודם לכן ושחורי כן. (תני"י ויצא ג; הה"ק מהר"ם מפרמישלן; מדרש אגדה; הרב נ"צ פינקל) **[מלבוש לשבת וי"ט - הרב מר"ה ישכר בעריש האדמו"ר מזידיטשוב]**

פ"י על הטעמים ודקא סגול סעיף כז - **[וַיִּיקַץ...]** גם כאן משמשים הטעמים לשמחה שבא למוחין גדלות וזכה לאספקלריא המאירה כדאיא במד"ר ... ממשנתו עיי"ש בפ"י מת"כ (מתנות כהונה) ובדברי אא"ז מו"ר צוק"ל. טט: ראה להלן (א) **[תוי"ש קכב]** זכה לנבואה ונהפך לאיש אחר, (ב) **[זוהר כרך א (בראשית) ויצא קמא,ב]**, הכנה להביא ליחוד קוב"ה ושכינתיה

וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ – מונח זרקא סגול, כעין מוסיף מהענין על הענין. מכל הפירושים עולה שהוסיף בלימודו ובהשגתו בדברי אלקים חיים. חלום יעקב הוא גלוי נבואי בדרך החלום ובאמצעותו הקב"ה מאשר בחירתו וברכות יצחק אביו והינו תוצאת דבקתו בה' ובלמוד תורתו. כלומר ממשנת יעקב בתורה מואוצל עליו להיות ככור נבחר לברכות.

[כח,טו] וַיֹּאמֶר – זקף-גדול (גרסת כתר, מכון ממרא – כת"י לנינגרד) (גרסת תורה שלמה, מגנס, קורן, איש מצליח וַיֹּאמֶר – רביע)

[כח,טו] וַיֹּאמֶר – זקף-גדול בתפקיד לדרוש את הכתוב אחריו שלש פעמים:

(טט: א) **[ב"ר (וילנא) ויצא סט,ז] (כח,טו) וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ**, ר' יוחנן אמר ממשנתו, **[כח,טו] וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, אכן השכינה שרויה במקום הזה ולא הייתי יודע, **[תוי"ש קיט,ב] – [לקח טוב] וַיֹּאמֶר לעצמו: אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, אכן מלמד שהשכינה בבית המקדש בין בניו ובין חרב.

(טט: ב) **[תוי"ש קכ,ב] – [ב-וילקוט תימני (כת"י)] (כח,טו) אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, אמרו מלמד שנגלה עליו בבית דין (טט: של מעלה) של שבעים ואחד מנין **אֲכַן**. **[תוי"ש קכ,ב]** בהערה ... ובכת"י פ"י ר' יואל עה"ת ואמר **אֲכַן יֵשׁ רמז "יש עולמות"** (טט: אולי כוונתו ל"ש עולמות אלא שהביא מלה הכתובה כדרך התורה קודם מונה מספר קטן (כאן יו"ד) ואחריו מספר גדול (כאן ש"ן) בשמ"ר דוד ליפסקי ה"ו, כולל נתיבות צבי). **יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה** אכן בגימ' ע"א סנהדרין ואצלם **יֵשׁ הוּא** שהשכינה שרויה ביניהם. ועיין בפ"י **[ריקאנטין]** וטעם **[כח,טו] אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה** כתרגומו, כי השכינה נקראת יש, שנאמר **[משלי ח,כא] הֲלִנְחִיל אֶהְיֶה יֵשׁ וְאַצְרְתִּיהֶם אֲמַלֵּא: פ.**

אֲכַן יֵשׁ הוּא – פשטא מונח זקף-קטן, שתי דרשות בפשט (טט: א) ה' נגלה אל יעקב בבית דין של ע"א (טט: ב) שכינה שרויה בסנהדרין של ע"א.

(טט: ג) **[תוי"ש קכא,ב] – [מדרש הגדול] (כח,טו) אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, זה הר המוריה שהשכינה בו לעולם וקיימא לן שכינה במערב. **[תוי"ש קכא]** בהערה מביא **[שמר"ר פ"ב]** דלא זזה שכינה מכותל מערבי.

אם (טט: א) שכינה במקום בית המקדש שונה מ-(טט: ג) משכינה בהר המוריה אז לפנינו שלוש דרשות מ-**[כח,טו] וַיֹּאמֶר** – זקף-גדול. ואז הדרשה הבאה היא רביעית. ואם (טט: א) ו-1 (טט: ג) הן אותן דרשות אז הדרשה הבאה היא השלישית

(טט: ג א ד) **[תוי"ש קכב,ב] – [מדרש הגדול] (כח,טו) בְּמָקוֹם הַזֶּה**, זה מקום לנבואה, כענין שנאמר **[ש"מ תשא לג,א] הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל-הַצֹּר:** אם לעיל שלוש דרשות אז זאת דרשה רביעית מ-**[כח,טו] וַיֹּאמֶר** – רביע.

[תוי"ש קכב] בהערה מביא ב-**[מר"נ ח"ב פמ"ה]** שאמר יעקב אבינו כאשר התעורר מחלום הנבואה הוא, לא אמר שזה חלום, אבל פסק ואמר **[כח,טו] אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, וכן ההוא במדרש הגדול האמין בלבו שהוא חלום של נבואה ... ובכת"י **[אור האפלה] (כח,טו) וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה**, ... עדיין לא ידע שכן היא דרך הנבואה, ... ובכת"י **[חמאת החמדה] (כח,טו) וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ** ומצא רוח אחרת עמו ונהפך לאיש אחר וידע שאין זה החלום ככל החלומות וידע שה-**[כח,טו] מְקוֹם הַזֶּה** גרם לו

[כח,טו] בְּמָקוֹם – טפחא בתפקיד שנוי ביעקב ונהפך לאיש אחר

הַזֶּה – אתחנן, מגביל שהשנוי ביעקב חל דווקא במקום זה ולא יכל לחול במקום אחר.

עוד מביא ב-**[מדרש הגדול]** ד"א ידע שכל מה שבעליונים ושבתחוננים הוא בגופו של אדם והוא עולם בפני עצמו לכך נאמר **[כח,טו] וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:** עיין לעיל מאמר עב. עט. דדרשו הפסוק **[כח,יב] סֵלֶם מִצֵּב אֲרָצָה על האדם. ע"פ [תוי"ש עב]** הסולם זאת התפלה המגיעה עד לקב"ה ע"י הזכרת שמו.

ההטעמה (כח,טו) וַיֹּאמֶר – זקף-גדול ולא ברביע מתאימה לדרשות הבאות בהן לטעם זקף-גדול יש תפקיד נוסף לתפקיד של שלוש.

דרשה (א): בראשית ויצא כח,טז: וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ הוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:

וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ הוּא – זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים (סלוק, אתנח) מרמז לשנוי גדול, עליית מדרגה כדי להביא לשנוי גדול, התעוררות דלתתא המביאה להיתעוררותא דלעילא.

[זוהר כרך א (בראשית) פרשת ויצא [המתחיל בדף קמו עמוד ב]]

... ועד דיעקב לא אתנסיב (לא נשא אשה) לא אתמר באתגליא יתיר (לא זכה למאמר אלקי יותר גלוי), ואתמר באתגליא למאן דידע אורחוי דאורייתא (אלא לגלוי של לומד תורה), לבתר דאתנסיב ואוליד אתמר ליה באתגליא (לאחר שנשא אשה והוליד זכה למאמר אלקי יותר גלוי) הדא הוא דכתיב **[בר' וישלח לג,ב] וַיִּצְבְּשָׁם מִזֶּבַח וַיִּקְרְאוּ לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ס** מהכא אוליפנא מא דלא אשתלים לתתא לא אשתלים לעילא (מכאן למד שמה שלא בא לשלמות למטה לא בא לשלמות למעלה), שאני יעקב דאשתלים לעילא ותתא אבל לא באתגליא (שונה יעקב שבא לשלמות למעלה ולמטה אבל לא בגלוי), ואי תימא דאשתלים בההיא שעתא לא, אלא חמא דישתלים לבתר זמנא (באותה שעה לא היה שלם, אלא ראה שהשלים לאחר זמן), ואי תימא הא כתיב **[בר' ויצא כח,טו] וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵד וְשֹׁמְרֵיךָ בְּכָל אֲשֶׁר-תִּלְדָּךְ**, אלא אשגחוטא דקודשא בריך הוא ונטירו דיליה לא אשתביק מניה דיעקב לעלמין בכל מה דאצטרין ליה בהאי עלמא (שמירת ה' ליעקב בעולם הזה) אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים (שמירת ה' ליעקב בעולם העליון הובטחה רק משהשלים עצמו בנשואין והולדת ילדים): ...

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפיסת ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא ממשט; מרשא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפאא = טרשא – שני משמעות, רבוי ממשט; מרשא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרשא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – בר-מצב של המטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססא – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ש – יוצא מהענין; קדמא וואלא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרשא – דרוש בפסוק שער, מוציאה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציאה; פאר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

(בר' ויצא כח,טו) וַיִּקַּח יַעֲקֹב יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: וכי תוהוה הוא (כי תתמה שיעקב) דלא ידע אלא מאי וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי כמה דאת (כדוגמת המלך שאול) אמר (שמ"א יג,ב) וּפְגַן ה' לֹא חֲלִיתִי, אמר וכי כל האי אתגלי לי ולא אסתכלנא למנדע אָנֹכִי (הסולם) שם השכינה) ולמיעל תחות גדפי דשכינתא למהוי שלים (לא בדקתי לדעת תחת כנפי השכינה להיות אדם שלם, כוונתו ע"פ [זוהר בהיר] שאינו יכול ליהוד השכינה שהיא סוד מקו"ם עם יסוד דזעיר אנפין (ז"א) כי עדיין לא נשא אשה), ת"ח כתיב (בר' תול' כה,ב) וַיֹּאמֶר אֱמִי' לְמַה זֶה אָנֹכִי. כל יומא ויומא חמאת רבקה נהורא דשכינתא [דף קנ עמוד ב] דהוויא שכינתא במשכנהא וצליאת תמן, כיון דחמאת עאקו דילה במעאה מה כתיב (בר' תול' כה,ב) וּתְלַךְ לְדַרְשׁ אֶת־הָי: נפקת מדרגא דא לדרגא דא אחרא דאיהו הו"ה (למד מרבקה שכל יום ראתה אור שכינה) (הסולם) אָנֹכִי שם השכינה) ששרתה במשכנה והתפללה שם, אבל כאשר כאבה במעיה כי (בר' תול' כה,ב) וַיִּתְרַצֵּץ הַבָּנִים יצאה מדרגה שבה התפללה (הסולם) אָנֹכִי שם השכינה) ועלתה מדרגה בתפילתה להו"ה. אָנֹכִי – אתנח כמגביל, כעין אין האסיר מוציא עצמו הבית האסורים, כאן רבקה הייתה צריכה עזרת מי שהשיג התגלות אלוקות גבוהה יותר.
 כמו רבי שמעון בווהר שנאמר לפני כל נדרי (שמ' תשא לב,ב) וְאִם־אֵין מִתְחַיֵּן נָא מִסְפָּרָא אֲשֶׁר פָּתַבְתָּ: (ותבנית טעמים דומה גם ב-שמ' תשא לב,ב) לְדַרְשׁ בֵּי שַׁחַת עִמָּךְ שאינו בווהר הזה) רבי שמעון כמו משה רבנו עולה במדרגות אלקיות בספירות עד לדרגא הגבוהה ומבקש מחילה לישראל. ואפשר להסביר ע"פ [אגרת הרמב"ן עם פי' אגרת פתוחה ע' קו [אוצר החכמה]] ע"י התפילה יוכל להביין יותר התגלות אלוקות ממה שהשיג עד עתה.

בגיני כך אמר יעקב וכי כל כך חמינא וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: בגין דהוה בלחודוי (שהיה לבד, לא נשוי) ולא עאל תחות גדפי דשכינתא, (בר' ויצא כח,ז) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, מלה דא לתרין סטרין איהו ((הסולם) ענין זה לשני צדדים הוא), מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה חד על ההוא מקום דקאמר בקדמיתא (זה השכינה), וחד על את קיימא קדישא דלא בעיא לאתבטלא ((הסולם) אחד על אות ברית קודש שלא צריך להתבטל), ואף על גב דאינהו תרי סטריי חד הוא (ואע"פ שהם שתי בחינות, יסוד ומלכות), אמר (בר' ויצא כח,ז) אֵין זֶה בֵּי אֱמִי' אֱלֹהִים, אֵין זֶה למהוי בטיל, אֵין זֶה לאשתכחא בלחודוי קיימא דילה לאו איהו (אין זה – יסוד – ראוי להמצא לבדו) אלא בֵּית אֱלֹהִים (שהיא הנוקבא) לאשתמשא ביה ולמעבד ביה פירין ולאקרא ביה ברכאן מכל שייפי גופא (יסוד משתמש במלכות לעשות בה פירות ולהשפיע לה ברכות מכל אברי הגוף) דהא הוא תרעא דכל גופא (יסוד הוא השער) דהא הוא דכתיב וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: (תפארת הנקרא גוף ונקרא גם כן שמים) דא תרעא דגופא ודאי תרעא איהו לאקרא (להשפיע) ברכאן לתתא אחיד לעילא ואחיד לתתא, אחיד לעילא (אחוז למעלה) דכתיב וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם לתתא (אחוז למטה) דכתיב אֵין זֶה בֵּי אֱמִי' אֱלֹהִים, (נמצא יסוד אחוז במלכות) ועל דא וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה ובני נשא לא משגחן ביקרא (לא משגחיים בכבודו של יסוד) דביה למהוי ביה שלים (להיות שלם) לעילא ותתא,

[אוצר החכמה][זוהר בהיר – ד, הרב אייכנשטיין יצחק אייזיק מנחם ע' מה] אדם שאנו נשוי אשה אינו יכול להביא ליחוד קוב"ה ושכינתה, רק אחרי נשואיו יכול להביא ליחוד קוב"ה ושכינתה.
[תניא אגרות הקודש] לימוד תורה בקול וקיום המצוות גורם לאדם העליון של הלומד להשפיע לעולמות עליונים. המדרש אומר שהאמהות היו עקרות. כדי שרבקה תלד היה צריך לקרות שנוי גדול בעולמות עליונים, כדי שרחל תלד היה צריך לקרות שנוי גדול בעולמות עליונים, השנויים האלה הם מלמטה כלפי מעלה תפלת הצדיקים יצחק ויעקב, משפיעה מלמטה למעלה.
 כדי שיעקב יגרום ליחוד קוב"ה ושכינתה, הוא היה צריך להיות נשוי ואב לילדים, וקיום מצוות הנישואין של הצדיק בעולם הזה פועלת יחוד בעולמות עליונים.

[אמרי נועם, הרב הורוויץ מאיר בן אליעזר, מועדים וחדשי השנה חסידות {3} ע' 143, התרנ"ו [ע"פ אוצר החכמה]]
 זק"ף גדול"ז זק"ף קט"ן עולה יסוד"ד מלכות"ת כי בחי' דכר נקרא גדול ובחי' נוקבא הוא בקטנות. ועיין בתקון חד ועשרין דף ג"ה ע"א שופר מהופך זקף קטן ההוא אתמר בי' (בר' וישלח לב,א) קִטְנֵתִי מִפֶּלֶא הַאֲמֵת, אודקיף ואיקרי זקף גדול כו' ומהפכין מה"ד (מדת הדיון) למדה"ר (מדת הרחמים) ע"ש. (האם לאמרי נועם הייתה גירסה – קטנתי בוקף-גדול?, גירסת קורן ברביעי!, רד"ק ומנחת שי לא מעירים על כך). וזהו תקע"ו בשופר, תקע"ו עולה זק"ף קט"ן זק"ף גדול"ז שיתהפך ע"י השופר וזהו משפט לאלקי יעקב דייקא שנאמר בו קטנתי עיין בתקונים ד"ס ע"ב
 זקף-קטן זקף-גדול בין שני קיסרים (סלוק ... אתנח, סלוק) ... 204 מופעים בתורה ב-202 פסוקים כשהם צמודים זה לזה. כעין סדר השתלשלות, השפעה מלמעלה למטה.
 זקף-גדול ... זקף-קטן, 23 מופעים בתורה בין שני קיסרים, בדרך כלל יש ביניהם עוד לפחות טעם אחד, יש מלה או מלים ביניהם. כעין התעוררות גדולה מלמטה למעלה לבקש תיקון, להפוך מדת הדיון למדת הרחמים, לחדש השפעה ע"י תפילה של התעלות .

[מאור ושמש בראשית פרשת ויצא]
 ונראה לבאר, דהנה ידוע שיעקר עבודת האדם לבוא לתכלית השלימות בעבודתו יתברך שמו להשיג אלקותו יתברך שמו - הוא על ידי התורה והתפלה. ולא יוכל להיות אחד בלא שני, כי לא עם הארץ חסיד (אבות פ"ב מ"ה). וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו, כמאמר חכמינו ז"ל (יבמות קט ב) כל האומר אין [לו] אלא תורה - אין לו תורה, כי בודאי על ידי עסק התורה לשמה - יכול לבוא לקדושה גדולה כשולמד לשמה ומדבק עצמו בנפשו ורוחו ונשמתו באותיות התורה. אמנם, אף על פי כן לא יוכל לבא לעיקר היראה והאהבה וההשתוקקות לעבודתו יתברך שמו ולהשיג אלקותו - רק על ידי התפלה במסירות נפש ובהתלהבות, כידוע מכל ספרי הקדושים. והנה ידוע מאמר חכמינו ז"ל (ברכות כו ב) ויפגע במקום - שתיקן תפלת ערבית, הנה לא ידע עד עתה סוד התפלה איך היא גדולה. ומצינו (מגילה יז א) שנטמן יעקב בבית מדרשו של שם וְעָבַר וּלְמַד תּוֹרָה, נמצא ידע סוד התורה. אמנם לא בא להתגלות אלקותו יתברך שמו עד עתה שנתגלה עליו אחר שעמד על סוד התפלה.
 טט: השגת אלוקות ע"י תורה ותפלה. לבוא אל עיקר היראה והאהבה להשיג אלוקותו רק על ידי התפלה במסירות נפש ובהתלהבות.

דרשה (ב): **בראשית ויצא כח,ז: וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה בֵּי אֱמִי' אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: [מדרש אגדה (בובר)] (בר' ויצא כח,ז) מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה.** אמרו חכמינו ראה בית המקדש בנוי וחרב ובנוי. בנוי שנאמר מה נורא המקום הזה. וחרב, שנאמר אין זה. ובנוי, שנאמר כי אם בית אלהים וגו': **דבר אחר (בר' ויצא כח,ז) מַה־נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה.** ראוי לירא מן המקום: (כח,ז) וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. מלמד שהשכים יעקב אבינו וראה שכינה למעלה מראשו (טט: (כח,ז) וַיֹּאמֶר – זקף-גדול, צורת הטעם כעין האותיות י' ו' י' שהג' שלהן עולה שם הו"ה, שהוא נקרא כבוד ה' ואפשר שזה כוונת [מדרש אגדה (בובר)] בכתוב (בר' ויצא כח,טו) וַיִּיקַח יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ שַׁמְלֹד שהשכים יעקב אבינו וראה שכינה למעלה מראשו (היינו שם הו"ה מעל אות יו"ד של וַיֹּאמֶר יעקב) ונתפחד, שהי' המלאכים עולים ויורדים בו:
 ד-כסלו-התשע"ח 22-Nov-17 16/19 ZZFisher/טטורל-07-בראשית-ויצא

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הפניתי ההשערה: אתחן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא פשוט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפחא = טרףא – שני
משמעות, רבוי מתפשוט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מנח – רב-מצב של המטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.8 בראשית ויצא כה"י: (התשע"ח) (בהשתתפות נחלת יעקב)

[ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פיסקא שנב] ...

וכן אתה מוצא ביעקב שראה אותו בנוי וראה אותו חרב וראה אותו בנוי שנאמר (בר' ויצא כה"י) וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר מֶה-נוֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה הרי בנוי, אֵין זָה, הרי חרב, כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם: הרי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא. [פסיקתא זוטרותא (לקח טוב)] (בר' ויצא כה"י) וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר מֶה-נוֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה. מלמד שראה בית המקדש בנוי וחרב ובנוי, כמו שנאמר ביצחק, מה נורא (טט: לא מצאתי) בנוי, וכה"א (תה' סח"ל) נִרְאָה אֱלֹהִים מִמְקַדְשֵׁיךָ (כעין הקש ממילת "נורא" בתה'). אֵין זָה, הרי חרב, וכה"א (איכה ה"ז) עַל-זֶה הָיָה הַיָּהּ לִפְנֵי עַל-אֵלֶּה שִׁכְנוּ עֵינֵינוּ: (כעין הקש ממילת "זה" באיכה) וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם בנוי, וכה"א (תה' קמז"ג) בְּיַחְזֵק בְּרִיתִי שְׁעָרֶיךָ בְּרַחֵם בְּנִיךָ בְּקִרְבֶּךָ: (כעין הקש ממילת "שעריך" בתה') ד"א אֵין זָה. אלו י"ב שבטים שהיו עולין ברגל בירושלים: וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם. שעתידין לחזור לירושלים וכל אחד מהם עומדת שערים על שם, שנאמר (יחזקאל מח"לא) וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל-שְׁמוֹת שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צְפוֹנָה שְׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שְׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שְׁעַר לֵוִי אֶחָד: זה בגימטריא י"ב, כל זה היה עד הבקר, מיד

המדרש הבא מתיחס למויחדות של החזיון שבו סולם מקשר בין שמים וארץ. [שכל טוב (בובר)] (בר' ויצא כה"י) וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר. לאחר שהעלה הדבר ללבו שהשכינה שורה שם נתיירא, שהרי ראה שיפועו של סולם כנגדו, לכך אמר: מֶה-נוֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה. כלו' מה ירא לי המקום הזה: (כה"י) אֵין זָה. סולם כשאר סולמות שהן חול שאין דרך העולם להיות סולם בין השמים ובין הארץ: (כה"י) כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים. מקום שהשכינה שורה בו: וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם. שעתידין להפתח לצדיקים, שנאמר (תה' קיח"ב) זֶה-הַשְּׁעַר לְהָ צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ:

(כה"י) מֶה-נוֹרָא – מקף, כרב-משמע מילת "נורא" (א) אימה, פחד, יראה תתאה שנפלה על יעקב ממשמע אחד של החלום על ארבע גלויות מפסוק אחר; (ב) יראה עילאה יראת הרוממות של ה', המרמזת על מיוחדות מקום החלום ומקום המקדש. (כה"י) מֶה-נוֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה – טפחא מונח אתחן, כתבנית הטעמים של (בר' א"א) "בראשית ברא א-לקים". אמנם שם בראש פסוק וכאן אחרי זקף-קטן שהוא מפסיק מדרגת מלך. בהסבר של יראת הרוממות אפשר שמרמזו למקום אבן השתיה ממנה הושתת העולם הנברא, ותפקידו כמקדש לה' ושער השפע לבריאה. מדרש המלמד שה' השקיע את המצבה של יעקב אל תשתית העולם. (כה"י) אֵין זָה – מונח רביעי, במשמע לפחות ארבע וכאן י"ב שבטים (כה"י) כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים – כִּי – יתיב בתפקיד דווקא כן, מרמזו שמקום המקדש יקרא דווקא "בית" ככנוי שקרא לו יעקב ולא הר או שדה הכנויים שניתנו למקום ע"י אברהם ויצחק. אִם-בֵּית אֱלֹהִים – מונח זקף-קטן, בתפקיד שני לימודים (א) בית שני (ב) בית שלישי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא (כה"י) כִּי – יתיב בתפקיד דווקא כך, [תורה תמימה] מביא דרשת [בבלי פסחים פח,א] המדגישה כנוי בית ליחס ה' לישראל כמשפחה, וכנוי הר כיחס ה' לשאר אומות העולם.

[תורה תמימה] (בר' ויצא כה"י) מביא (בר' ויצא כה"י) בֵּית-אֵל – א"ר אלעזר, מאי דכתיב (ישעי' ב"ג) וְהִלְכּוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל-הַרְרָה' אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, ולמה לא אלהי אברהם ויצחק, אלא לא כאברהם שכתוב בו הר, דכתיב (בר' וירא כביד) בְּתַרְגּוּם ה' יִרְאֶה: ולא כיצחק שכתוב בו שדה, דכתיב (בר' ח"ש כד,סג) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׂוּמַת בְּשֵׂדֶה, אלא כיעקב שקראו בית, דכתיב (בר' ויצא כה"י) וַיִּקְרָא אֶת-יְשׁוּם הַמְקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל (פסחים פ"ח א'): [תורה תמימה הערה יט] האי בית אל אינו הסמוך לעי' שנזכר ביהושע ז', אלא ירושלים, ועל שם יהיה בֵּית אֱלֹהִים קראו בֵּית-אֵל, והוא הר המוריה שהתפלל בו אברהם (ס"פ וירא) והיא שדה שהתפלל בה יצחק (ס"פ ח"י), והכוונה לא כאברהם ויצחק שקבעו תפלתם בהר ובשדה שהם מקומות דרוו ואינם מוכובדים, אלא כיעקב שקבע תפלתו בבית שהוא מקום משומר ומכובד. כך פרשו המפרשים, אבל לא נתבאר לי הענין יפה, שהרי מצינו בכ"מ שם הר ביחס לשם המעלה כעבוד גדול, הר ה', הר ציון, הר הקודש, ולמה זה פיתח כאן מעלת שם זה. ולכן לולא דברי המפרשים נראה דכונת הגמרא מכוונת למ"ש בזוהר פ' יתרו ס"ט ב' בזה"ל, (ישעי' ב"ג) אֶל-הַרְרָה' דא אברהם, דכתיב ב' (בר' וירא כביד) אֲשֶׁר יֹאמֵר הַיּוֹם בְּתַרְגּוּם ה' יִרְאֶה: , דהא אברהם קרי ל' הר, אל בית ה' דא יעקב דקרא להאי אתר בית, דכתיב (כה"י) אֵין זָה כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים, ואף על פי דכולא חד דרגא (טט: של קדושה), סליקוט(טט: הבדילו) לדא מן דא, הר לשאר עממין כד אתאן לאעלא תחות גרפוי (טט: שיבואו להתעלות תחת כנפי השכינה), בית – לישראל למהוי עמהון כאתתא כבעלה בדיוורא חד בחדוא ורביעא עלייהו כאימא על בנין(טט: שהבורא שוכן עמם, והם כמו אשת איש השוכנת עם בעלה בדירה (בבית) אחד בשמחה והשכינה רובצת עליהם כאמא על בניה), ע"כ, הרי מבואר דמעלת בית מהר אינו ביחס הכבוד ופחיתות, אלא דהר מיוחד ליחס הקדוש ברוך הוא עם שאר האומות [ע"ד הכתוב (דב' וזח"ב לג,יט) עַמִּים הַרְרִיקְרָאוּ] ובית ליחוסו עם ישראל, יחס קרוב כאיש ואשה, ומכוון יחס כזה בשם בית ע"ש שהאשה נקראת בית כנודע:

וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם – וְזֶה – טפחא ללא מרכא לפניא, בתפקיד שנוי ורבוי (הסולם שונה משאר הסולמות שהן חול) והשפעה לכתוב לפניא. היינו פתרון ל- "וירא ויאמר וגו'" שהמקום כולו שונה משאר הבריאה, מפני שהוא כנגד כסא הכבוד (ראה להלן), ידוע ממקורות אחרים על מעשה הנסים המתמידים שהיו בבית המקדש, שאין המקום מן המידה כגון שעומדים צפופים ומשתחווים רווחים, הארון אינו מן המידה כאילו לא תופס מקום. שְׁעַר הַשָּׁמַיִם – מרכא כרבו, סלוק כמגביל, שְׁעַר – מרכא כרבו, [תורה שלמה קלא] וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם מכאן אתה למד שכל המתפלל במקום הזה כאלו התפלל לפני כסא הכבוד ששער השמים שם הוא ופתח פתוח לשמוע תפלה שנאמר וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם (פרקי ר' אליעזר פל"ה). [ת"ש קלא בהערה] ... ב- [מדרש הגדול] מזה השער עולים לשמים ומשמשין למעלה במרום. וב- [מדרש החפ"ן] ... זה פתח לידיעת השמים ... יתענג בו הנפש בדיעות העליונות. [תורה שלמה קלב] וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם אמר ר' אחא עתיד השער הזה להפתח להרבה צדיקים כיוצא (ב"ר טט.) הַשָּׁמַיִם – סלוק כמגביל, פתיחת השער לצדיקים בלבד. [ת"ש קלב בהערה] והמדכא עני בשער גורם לעצירת השמים בשבילו. [תורה שלמה קלב] וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם א"ר שמעון בן יוחי אין המקדש שלמעלן גבוה משלמטן אלא י"ח מיל מה טעם וז"ה (ג') י"ח. (ב"ר טט.) [ת"ש קלב בהערה] משה רבנו ע"ה ראה הקב"ה בונה בית המקדש באבנים טובות ומרגליות, ובין אבן לאבן זיו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתחנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מפקד פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שני
משמעות, רבוי מתפטר; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישיה; (קדמא – סדר קדימות; אלא = גרש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואילא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות ד' ישמעאל; תישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מתיצת; תישא-גדולה = תישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצת; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

השכינה, שהוא טוב מהמרגליות, ומשיח בן-דוד עומד בתוכו ואהרן אחיו עומד על רגליו ומעילו עליו ... אמר המשיח למשה
יעקב אביך ראה הבית שיבנה בארץ וראה הבית שיבנה הבי"ה בידו בשמים והבין ... שהוא הבית שיעמוד לישראל לעולם ... הוא
אֵין זֶה, פִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים אִם-בֵּית – מקף כרב-מצב בית (א) המקדש שבארץ (ב) המקדש שבשמים, **אֱלֹהִים** – זקף-קטן
בתפקיד שני בית א-לקים, ואחרי קבוצת גליות יתקיים מצב (ב) שירד הבית לארץ. ... ובכת"י **[רמזי התורה]** לר"י ז"ה בגי' י"ח
שמונה עשרה ברכות שישראל מתפללים והם נכנסים בשער השמים. **וְזֶה** – טפחא כשנוי מעביר מענין של מרחק לענין של י"ח
ברכות.

נאמר ביצחק "מה נורא" לא מצאנו מאמר כזה אבל מצאנו את הבא: **[בראשית רבה (וילנא) תולדות פרשה סה כג]**
ד"א מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בית המקדש בנוי וחרב ובנוי, **(בר' תול' כז, כז) רָאָה רִיחַ בְּנֵי הָרִי בְנוֹי כְמוֹד"א (במ' פ"י כח,ב)**
רִיחַ בְּנֵיחֵי תְשֻׁמֶרֶת, (בר' תול' כז, כז) פְּרִיחַ שְׂדֵה הָרִי חֶרֶב, כְּמוֹד"א (מיכה ג,ג) צִיּוֹן שְׂדֵה חֶרֶשׁ (טט: גס ב-יר' כו,יא), (בר' תול' כז,כז) אֲשֶׁר
פָּרְכוּ ה': בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל לַעֲתִיד לְבֹא כְעַנְיָן שְׂנֵאמֵר (תהלים קלג,ג) פִּי שָׁמוּ צִנְהָ ה' אֲתִיהֶפְרְכָה חַיִּים עַד-הָעוֹלָם:

בראשית ויצא כח,יט: וַיִּקְרָא אֶת-שְׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל וְאוּלָם לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה:
[פסיקתא זוטרותא (לקח טוב)] (בר' ויצא כח,יט) וַיִּקְרָא אֶת-שְׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל. על שם (בר' ויצא כח,יז) בֵּית אֱלֹהִים: וְאוּלָם
לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה. וְאוּלָם לשון בירור. לֹזוּ שְׁם-הָעִיר, זאת העיר היתה קרובה למקום ששכב בו יעקב אבינו. ולמה הזכיר
הכתוב את העיר, ללמדך כי משם לקח השמן שיצק על ראש האבן. ולמה נקרא שם העיר לֹזוּ, ר' אלעזר בש"ר פנחס אמר לזו שם
אילן, כתיב הכא לֹזוּ, וכתיב (בר' ויצא ל,ל) לֹחַ וְלֹזוּ וְעָרְמוּן, לזו היה עומד על פתח המערה והיה חלול הלזו, ונכנסין מן הלזו למערה ומן
המערה לעיר: ד"א מה לזו עגול ואין לו פה, כך העיר סתומה ואין לה פתח: לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה. יושביה היו חסרין (טט: לא
נוספו בה אנשים מן החוץ) כי לא היה לה יציאה וביאה כשאר הערים:

וַיִּקְרָא אֶת-שְׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, תביר מחלק וממעט מקבוצת פרטים זאת
ואפשר שמלמד כי בחטא אדם הראשון איבד מקומו בגן-עדן, חיים נצחיים וקרבת א-לקים בלתי אמצעית ומאז מתקן התקשרותו לבורא
באין-סוף מדריגות המרומז בתבנית הטעמים מרכא טפחא בתפקיד קבוצת פרטים העשויה להתרחב.
ר"ת **וַיִּקְרָא אֶת-שְׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא** ו-א-ש-ה-ה בסידור שונה של ר"ת ש-א-ה-ו-ה שהם גם אותיות **ההוא** – ר"ת של **(בר' א,א) אֶת**
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: שם הקישור של שמים וארץ, שם קפיצת הדרך ועוד נושאים בפנימיות התורה.
כדי לעיין במשמעות אחת של ר"ת ש-א-ה-ו-ה נקדים עם גימטריאות אחדות ממאוצר הגי' של הרב י"ר פאלוך זצ"ל,
שְׁם-הַמָּקוֹם עולה בגי' 525 עולה כשר"ה עולה שר"ה עולה תפיל"ה
עולה אנ"י וה"ו הושיע"ה נ"א עולה אנ"א הוי"ה הושיע"ה נ"א
הפרש כשר"ה מגי' תקע"ו (המייצג גי' יסו"ד מלכו"ת והקדושה שיצאה מהם ומחיה את הבריאה) עולה נ"א זהו שער
קדושה בתפילה עתיקה ב-**[ירושלמי ברכות פ"ה,ה"א פרק אין עומדין]** שאומרים במוצאי שבת.
מקום לינת ותפילה יעקב המתגלה בארץ הוא שער הקדושה לתפיל"ה להתקשרות לבורא יתברך שמו באין סוף מדריגות עליה כאשר
האות "שי"ן" משמעה מעט מהרבה מדרגות התקשרות א-ה-ו-ה .

וְאוּלָם לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה: כבריא העולם האדם היה אמור לחיות חיים נצחיים המרומזים בשם **לֹזוּ** ומקום העיר הזאת המרמז
לגן-עדן. ע"י עבודת תיקון ההתקשרות לא-לקים זוכים לתחיית המתים **[בראשית רבתי] (בר' ויצא ל,ל) [המתחיל בעמוד 117] ... ד"א מה**
(טט: עצם) הלזו הזה (שבשכרה) [שב(עמוד ה) שדרה] מצוין ממנו לעתיד לבא (תחיית המת של האדם הפרטי), כך גזרות ישראל, עתידין
ישראל להנצל ביום הדין ולחיות שנאמר [ישעיהו ס,טז] כִּי-אֲתָה אֲבִינֹו (היינו הקב"ה ויצחק ע"פ [בבלי שבת פט,ב]) פִּי אֲבָרְהָם לֹא יִדְעֻנֹו
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְרְנוּ אֲתָה ה' אֲבִינֹו גְאֻלְנוּ מֵעוֹלָם שְׁמָךְ:

וְאוּלָם לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה:
וְאוּלָם לֹזוּ שְׁם-הָעִיר – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, תביר מחלק וממעט מקבוצת פרטים זאת.
כדי להבין את משמעות הכתוב בסיפא של **(כח,יט)** נעניין בהשפעת סמיכות פסוק זה לפסוקים **(כח,כ)** ו-**(כח,כא)** הפותחים בתבנית טעמים
העשויה ללמד על סמיכות וקבלת פרטי דברים מהפסוק המשפיע **(כח,יט)** אל הפסוקים המושפעים **(כח,כ)** ו-**(כח,כא)** **(כח,כב)**.
(בר' ויצא כח,כ) וַיִּתֵּר יַעֲקֹב – (סלוק) מרכא טפחא, **(בר' ויצא כח,כא) וְשִׁבְתִּי בְשָׂלוֹם** – (סלוק) מרכא טפחא, כעין מידת דרישה סמוכים
הנוטלים מ-**(כח,יט)** **לֹזוּ שְׁם-הָעִיר לְרֵאשֻׁנָה** נושא החיות הא-לקית האין-סופית וחיים הנצחיים ומעבירים ללימוד בכתוב **(כח,כא,כב)**.
[דבר מלכות, ע' נד, שיחות הקודש ויצא י' כסלו התש"ט] וזהו ענין **(בר' ויצא כח,כ) וְשִׁבְתִּי בְשָׂלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי**, דאביו של יעקב
הוא יצחק שנקרא על שם **(בר' וירא נא,ו) צָחַק עֵשָׂה לִי אֱלֹהִים** שהוא ענין הצחוק והתענוג דלמעלה שנעשה מצד בירור ההעלמות דשם
אלקים, ומסיים בכתוב **(בר' ויצא כח,כא) וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים:** גו' **(בר' ויצא כח,כב) וְהָיָה בֵּית אֱלֹהִים**, והיינו ש"ע"י העבודה **(בר' ויצא**
כח,כ) וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וְנָגַד לְלִפְשׁ: שהוא ענין עבודת הצדיקים בהעלאת והמשכה **(בר' ויצא כח,יח) וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן** הוא
העלאת, **(בר' ויצא כח,יח) וַיִּצַק שָׁמֶן עַל-רֵאשֻׁנָה** הוא המשכה **(טט: ע"פ הנאמר ב-[לקח טוב])** כי משם לקח השמן שיצק על ראש האבן. טט:
שמן מהעיר לזו מקום גן-עדן וחיים נצחיים בקרבת א-לקים) אזי נעשה הגלוי ד-**(בר' ויצא כח,כא) וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים**, שהוא ענין הגלוי דשם
הוי' כנ"ל.

אמנם ע"י העבודה ד-**(בר' ויצא כח,כא) וְשִׁבְתִּי בְשָׂלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי** שהוא ענין המשכת המקיפים החדשים שלמעלה גם מסובב
הכללי, והיינו שגלוי שם הוי' עם היותו למעלה מהעולמות בבחינת סובב, מכל-מקום יש לו שיכות לעולמות, שלכן נקרא סובב, ויש
בזה כמה מדריגות, מקיפים הפרטים עד המקיף הכללי, אך כל זה שייך עדיין לעולמות, אמנם ע"י עבודת התשובה נעשה המשכת
העצמות.
לפי מאמר זה גם העולם הרוחני שואף להתרחב אל עצמות הא-לקות, והוא תלוי בכך בעבודת הצדיקים ובעלי התשובה בבריאה המקיימים
רצון ה' בקיום מצוותיו ובכך מעלים החיות הא-לקית העצומה, שהיא בבריאה בעולם אל הגלוי שבעולם הרוחני ובכך מרחיבים אותו אל
עבר העצמות הא-לקית. אפשר שטעם תביר של **וְאוּלָם** מלמד על החיסרון שבינתיים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוהך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא = טרפא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו- סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

בראשית ויצא כט,טז: וּלְלֶבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לְאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל:

בראשית ויצא כט,יז: וַעֲיַנִּי לְאָה רַכּוֹת וְרַחֵל הֵיְתֶהּ יַפְתָּ-תָּאֵר וַיַּפֵּת מְרָאָהּ:

(בר' ויצא כט,יז) וַעֲיַנִּי לְאָה – (סלוק) מרכא טפחא, בתפקיד מידת דרישה סמיכות על דבר המגיע מהפסוק הקודם וזה כפ' [רש"י] (בר' ויצא

כט,יז) וַעֲיַנִּי לְאָה רַכּוֹת – שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובוכה שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, (טט:

וב-בר' ויצא כט,טז) נאמר כי לאה (טט:ולכן תנשא) לגדול (טט:ולכן תנשא) ורחל (טט:ולכן תנשא) לקטן:

אבל בזכות שהרבתה בכיה עיניה נעשו רַכּוֹת וטעם אתנח בתפקיד הגבלה מלמד שבכך עוררה רחמים עליה וללבן שסבר לרמות את יעקב
היה השליח להצילה מעשו ולהנשא ליעקב.

כבר הסברנו על (בר' ויצא ל,ח) וַתֵּאמֶר רַחֵל נְפֹתוּלֵי אֱלֹהִים | נְפֹתֹתִי עִם-אָחֵתִי נָם-יִכְלְתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נְפֹתָלִי: שרחל באמצעות

אחייתה הוציאה את שבטי יה, וב"ה שכיוונו לדעת [ספורנו] (בר' ויצא ל,ח) נְפֹתוּלֵי אֱלֹהִים | נְפֹתֹתִי. מלשון צמיד פתיל (במדבר יט,

טו) חבורים אלהיים ושל קדושה התחברתי לבעלי: עִם-אָחֵתִי. וזה עשיתי יחדיו עם אחותי שהכנסנו את צרותנו לביתנו יחדיו להעמיד

שבטים.